

Szerkesztőség:

Rimaszombat, Pokorágyi-utca
40-ik szám — Ide intézendő a
lap szellemi részét érdeklő
minden közlemény és levelezés

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . 8 korona.
Fél évre . . . 4 korona.
Negyedévre . . . 2 korona.

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER: CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadó-hivatal:

Rimaszombat, Pokorágyi-utca
1. szám a. a. könyvnyomdában.
— Ide intézendők a kiadó hiva-
talt illető előfizetés, hirdet-
mény, nyilttér és egyéb felszólalások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasabos petisors tér-
fogata . . . 12 fillér.
Bélyegdij minden beiktatás
után . . . 60 fillér.

Nyilttér:

Egy sor . . . 40 fillér.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legcélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhető. — **Hirdetést csak a kiadóhivatal vesz fel.**

Karácsony.

Eszmék küzdelme a világ élete. S ez az élet, az emberiség egyetemének valója a szerint boldog vagy boldogtalan, a mint az eszmék, melyek a tápot nyújtják, közelebb hozzák az embert az emberhez, szorosabban kapcsolják a szívet a szívhez.

Az embervilág megalakulása óta folytonosan keresték és keresik ma is az emberek azt az eszmét, azt a bűbajos varázsszert, mely az egyetemes boldogság útjára vezeti a világot. Keresték a messze múltban s nem találták meg. Vagy ha megtalált is abból egy piciny csirát az egyes a világért gondolkodó filozófusi fő s vele csekély számból álló iskolája, annak eredménye, a boldogság is csak az egyesre hatott ki; a emberiség egyeteme nem ösmerte azt, az emberiség idegen utakon üzte, kergette, mikor keresni akarta. A boldogság megteremtő eszméjét a külsőben, a romlandó, az idő hatalma alatt levő anyagban, az idő végtelensége mellett csak percekig tartó izomerőben keresték, aztán annál fájdalmasabb lett a vég, a kiábrándulás, mikor összedől a hatalom, megsemmisült az erő, mert hát az csak emberi volt!

Tizenkilenc századdal ezelőtt megtestesült a boldogság eszméje, mikor a betlehemi jászol egymás mellé térdepeltette le az egyszerű, a szegény pásztorokat a szellemi hatalmakkal, a bölcseségekkel, a világi mindenhatókkal, a királyokkal, mintegy jelezve már akkor, hogy mindnyájan egyformák vagyunk, egy atyának édes gyermekei, testvérek, kiknek egymást *szereznünk kell!*

Az emberi lélek a tiszta eszményit felfogni, megérteni tökéletesen nehezen tudja, mert anyagban van s annak ereje visszahat reá. Csak realizálva, egyenítve hat reá az, mert az emberiség a tiszta, felséges eszméihez gyermek. Magából indult ki és magához alakítva képezte meg isteneit is! . . .

Ember született s lett ember; de ez az emberi alak voltaképpen csak egyénítő, csak burokja a felséges eszmének, hogy hallják, lássák, utánozhassák az emberek, hogy legyenek ők is olyanok, régi külsővel, de új belsővel, melyben a világot átalakító s az egész emberiséget boldogító eszme: a *szereget* él.

Most lett igazán emberré az ember, mert megtalálta egymást, közelebb jutott a szív a szívhez, megtalálta a boldogság eszméjét, a szeretetet, mely „*ha nincsen én bennem, semmi vagyok*“ mely „*hosszutűró, kegyes, nem irigykedik, nem cselekszik álnokul, nem fuvalkodik fel, nem cselekszik éjtellenül, nem keresi a maga hasznát, nem érjed hamar haragra, nem gondol gonoszt, nem örül a hamisságnak, örül az igazságnak, mindeneiket elfedez, mindeneiket hiszen, mindeneiket remél, mindeneiket eltűr.*“ Ez az, mi összetartja a világot, beheszesíti a fájó sebet, letörli a könnyeket, gyógyír, balsam a fájdalomra, enni ad az éhezőnek, ruhát a ruhátlanoknak, gyámoltója az ügyefogyottnak, az elhagyottnak, hogy „*lassanak a vakok, halljanak a siketek.*“

Es az emberiség megismerte, megértette őt, hiszen az után vágyodott évezredek óta, a boldogság után sovárgott a szív mindenha! Az a csillag, mely a betlehemi istálló felett ragyogott, új ég és új földnek a jele volt. S a szegény ácsmester fiának eszméje mellett rövid idő alatt

romba dőlnek a hatalmas ezázarak trónjai, mert hát az emberiség boldog akart lenni s boldog lett! . . .

De hát boldog-e ma a világ? A keresztalállal megpecsételt eszme él e még a szívekben vagy talán újra születnie kellene a Messiásnak?

Oh csak a múlt fényes, sötét a jelen! A betlehemi csillag fénye nem tud többé átvergődni a ködön, mely a szívekben ül, nincs, nincs ma igaz karácsony! Ajkunk éneklí: „*Békesség legyen földön embereknek!*“, minden nap elmondjuk, mint a gép az imát, mely egy jelentőségű az angyali kar énekével: „*Miatyánk, jöjjön el a te országod!*“, de a szív hazug, a külsőnek, az ajkak aláreza mögé búj. Mintha visszaféjldött volna a világ, a boldogság forrása, a nagy eszme, a szeretet újra küzd, a farizeusok és pénzváltók, mintha eltávozott volna Mózes, új aranyborjut öntenek, mikor mindent megszerezhet az anyag, a pénz! Sippal, dobbal, szemet kápráztató czifra rongyokkal, hazug jelszavakat hirdetnek a hamis próféták, a festett koporsók! Fent és lent, gazdag és szegény egyaránt téves utra tért. Amott a születési és pénzarisztokracia, itt az elégedetlenség, mindkét helyen a hitetlenséggel párosulva szakgatja le az emberről az istenség képmását. Nincs, nincs sehol, sehol sem található, nem hódít ma már az eszmény; csak a realis az igaz, az anyag a bálvány, mely aztán anyaggá teszi magát az egész embert, hideg, merevvé a szívet, mikor fent az emberiség egyeteme iránt ridegség, lent pedig a durva szocializmus uralg. Közelebb van az ember egymáshoz? Oh dehogy! Nem dobognak együtt a szívek, hiszen majdnem minden kebelnek más a mozgóatója, más eszme a lakója! Nincs, nincs igaz karácsony! Ujra szükség van a Messiásra, hogy megkorbácsolja a templomot lefoglalt kufárokat s levonja a farizeusok arczáról a szenteskedő, bűnös alárezt!

„Az örök igazság megszerzetett!“ Tizenkilenc századdal ezelőtt a Megváltó megmutatta a boldogságra vezető utat, melynek csak egy törvénye, egy szabálya van: Szeresd a te Uradat, Istenedet, szeresd felebarátodat, mint te magadat! A szeretet ünnepe van ma. Oh, születésünk újra, szálljon ma minden kebelbe ez a felséges érzélem, hogy legyen hát boldog e világ s kezdődjék el a mennyország már itt e földön! Legyen egy család az egész emberiség s összetartó kapasa a szeretet!

Mi Atyánk, jöjjön el a Te országod!

Szathmáry József.

Városi közgyűlés. Rimaszombat város képviselőtestülete f. hó 23-ikán — ma — közgyűlést tart, melyről már csak lapunk jövő számában referálhatunk. A közgyűlés tárgysorozata következő: 1. A ország czi-merére vonatkozó belügyminiszteri rendelet. 2. Alispáni határozat a községi utak meghatározása iránt. 3. Ipartestület megkeresése az ipartanoneziskola munkakiállítására ösztöndíj megállapítása végett. 4. Polgári leányiskola tantestületének kérvénye lakbéremelés iránt. 5. Községi elemi fiu-iskola tantestületének kérvénye fizetésemelés iránt. 6. Községi elemi fiu- és leányiskola tantestületének kérvénye lakbéremelés iránt. 7. Községi elemi és polgári leányiskola 1896—97-iki számadása. 8. Községi elemi fiu-iskola 1896—97-iki számadása. 9. Vásár rendtartási szabályrendelet.

Gömör megye multjából.

— Egy nevezetes vármegyei határozat. —
Közli: SIMON MIHÁLY.

Azon helyzet, melyet Magyarországon a török uralom hozott létre, különösen azon megyékre nézve vált elviselhetlenné, melyek a török hódoltság közvetlen szomszédságában feküdtek, azonban békekötésig már nem a szultánnak, hanem a magyar királynak fenhatósága alá tartoztak. Ezeknek súlyos helyzetét — hova tartozott Gömör megye is — mi sem bizonyítja inkább, mint a az roppant nagy adó, mely aggasztó mértékben nehezedett a nép vállaira; nem elég volt neki a különféle dézsma, a robot, portió, hanem szomszédság jussán a török is megtoldotta még a kharadz-szal és iszpendzsével, nem is említve a török katonaság s az országban tartott császári csapatok erőszakosságait s a hazaszeretet által megkövetelt adományokat.

Mi volt természetesebb, mint hogy e súlyos terhek alól mindenki, tehetsége szerint, igyekezett szabadulni, s ha a törvényes alapot, — mely a nemesség elnyerésében állott — magának biztosíthatta, nem is késett annak előnyeit hasznára fordítani s kérelmezni, hogy vételessék le róla minden teher, mely a nemesi előjogokkal ellenkezik. — Ezen módhoz folyamodott a martonfalusi Suba-familia is, mely nemességét — a vármegyei jegyzőkönyv tanúsága szerint — 1612-ben nyerte meg, azonban a megye Sajó-Gömörön 1677. nov. 10-én tartott közgyűlésén a kérelmező családot a töröknek fizetendő adót illetőleg a következő határozatával utasította el:

„A Nemes Vármegye ennek előtte törvényesen találta vala, hogy a kik ebben a Nemes Vármegyében, a Sytva Toroki Törökkel való meghökélés előtt nemes emberek voltak: azok a parasztsággal együtt egyenlő igát, a Török szolgálatyában viselni nem tartoznak. — Mostis azt helyben hadta a Nemes Vármegye, mivel a Török kiadott levele is azt tartja. — A kik penigh azután Nemesettenek megh, és Nemességekh előtt a Parasztsággal egy hódolásbeli szolgálatban voltak; ezutánis ahoz a rend tartáshoz kell magokat tartani. — A minthogy Martonfalván, a Nemes Suba-familia a Sytva Toroki megh bökélés után obtineálván Nemességét; s nemessége után is comperáltatik, hogy együtt szolgálta a Török szolgálatyát az ott lakos paraszt emberekkel; ki nem vétethetik a Parasztok közül: Azért a mint ezen elébbeni Törvényét a Nemes Vármegye mostis helyben hadta 40 frt bírság alatt, tehát ki-kí ahoz tartsa magát, és többé a Nemes Vármegyét illetén dologban ne is búcsica.“*)

*) L. Proteculum. Com. Göm. Nro 10. fol. 22.

Hirek és vegyesek.

Boldog ünnepeket! A küszöbön álló karácsonyi ünnepek alkalmából lapunk t. munkatársainak, előfizetőinek és minden jó barátjának boldog ünnepeket kíván a „GÖMÖR-KISHONT“ szerkesztősége és kiadóhivatala.

Előfizetőink és olvasóink figyelmébe! Lapunk jelen száma az utolsóelőtti ez évben, s a jövő év 1-én lapunk tizenkilenczedik évfolyamába lép. Olvasóközönségünk lapunk iránt mindenkor sok jóindulatot tanusított, s mi ez alkalommal minden újabb program vagy hangzatos fehévas mellőzésével egyszerűen továbbra is kérjük lapunk részére a jóindulatot. — Midőn lapunk következő évfolyamára új előfizetést nyitottunk, kérjük azon t. előfizetőinket, kik a fizetéssel hátralékban vannak, hogy a hátralékos összeget beküldeni sziveskedjenek, ellenkező esetben a lap további küldését beszüntetjük.

A „Gömör-Kishont“ előfizetési ára:

egész évre 4 frt,
fél évre 2 frt,
negyed évre 1 frt.

A kiadóhivatal.

KARÁCSONYI OCCASIO. Értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy nagy karácsonyi occasiot rendezek. Ruhakelmék 15 krtól, tiszta ruha-selymek 45 krtól feljebb, stb., stb. **LAKNER EMIL**, (ezelőtt Landau A. Fia.)
Rimaszombat, Főtér, Gasko-féle ház.

Karácsonyfa-ünnepély. A „rimaszombati és vidéke jótékony nőegylet“ által gondozott árvák karácsonyfa-ünnepélye tegnap d. u. 5 órakor folyt le a „Gizella“ kisdédóvó intézet nagytermében nagyszámu és előkelő közönség jelenlétében. Az ünnepélyes beszédet *Glauf Pál* ev. lelkész tartotta. Megismertette az egybegyűlt árvákkal a jótékony nőegylet fáradozásainak czélját és eredményét, a tőle most ujabbán nyert jökért halára hívta fel őket. Isten és emberszeretetre, erkölcsös életre s szorgalomra buzdítván. Az egybegyűlt díszes közönségre is nagy hatást gyakorolt szép beszéd után *Kispatko Julianna*, a nőegylet gondozásából most kilépő árva mondott talpraeset köszönetet a nőegylet jótéteményeiért. Ez után *Samarjay Jánosné* elnök, *Máriássy Lászlóné* alelnök és *Vozáry Györgyné* igazgató sajátkezűleg osztották ki a 30 árvának, illetve szegényeknek a Jézuska praktikus ajándékait: meleg rubát, kalácsot.

Esküvő. *Eperjesy József* takarékpénztári könyvezető f. hó 21-ikén esküdött örök hűséget *Luczdy Etelka* kisasszonynak Sárospatakon. A legszűkebb családi körben tartott villásreggeli után az új pár Rimaszombatra felvette útját, hogy itt a boldog családok számát egygel szaporítsa. Kívánjuk nekik, hogy ez a boldogság hajlékukban állandó legyen.

Hymen. *Csorba Andor* pusztadarózi ev. ref. lelkész folyó hó 28-án vezeti oltárhoz *Kovács Ilonát*, néhai *Kovács László*, volt hanvai ev. ref. lelkész, egyházmegyei főjegyző kedves leányát. Tanuk lesznek a vőlegény részéről *Fáy István* országgyűlési képviselő, a menyasszony részéről *Farkas Gyula* putnoki ügyvéd Boldogság kísérje frigyükre.

Kántor-jelölés. A rimaszombati ág. ev. egyházközség elnöksége az egyháznál nemrég megürit kántori állásra pályázatot hirdetett; mely állomás elnyeréséért az ország különböző vidékeiről összesen 15-en nyújtották be okmányokkal felszerelt kérvényüket. A folyó évi december hó 19-én megtartott ág. ev. egyházi közgyűlés a 15 pályázó kántortanító kérvényét és okmányait átvizsgálván, beható tanácskozás után a következőket jelölta a rimaszombati kántori állásra: *Keller Sándor* Debreczenből *Hujber Józsefet* Levélről, *Csizmadia Ferenczet* Belédéről és *Szenka Jánost* Mezőberényből. — Az egyházi közgyűlés az 1898. január hó 9-én a templomban tartandó próba-énekésre mind a négy jelöltet meghívta.

Tanárváltozás. A rimaszombati földműves iskolánál ez ideig működött *Buday Gyula* ösztöndíjas gazd. segédtanár Keszthelyre, a gazdasági tanintézethez helyezettett át, s itt helyét *Pósfalgy Sándor* gazd. segédtanár foglalta el. Szívvel üdvözljük körünkben!

A miskolci kereskedelmi és iparkamara 1897. évi december hó 30-án (csütörtökön) délután 3 órakor, emeleti nagytermében közös ülést tart.

Allatorvos-választás. Jolsva rend. tan. város előjárósága városi allatorvossá *Szobonya József*, rozsnyói illetőségű okleveles allatorvost választotta meg.

Nemes jótékonyág. A rimaszombati iparossegédek önképzőköre — a bekövetkező karácsonyi szent ünnepek hatása alatt — egyhangulag elhatározta: hogy a községi elemi fiúiskola tanulói közül két árva gyermeknek karácsonyi ajándéknak téli felsőruhát készíttet. Az iparos ifjúság ezen nemes tette nem szorul dicséretre.

Meghívó. „Rimaszombat és vidéke jótékony nőegylete“ Szilveszter-estjén, a szűkölködő árváknak felségelésére a Három Rózsa nagytermében társas mulatságot rendez, melyre az elnökség a nagyérdemű közönséget lapunk útján tisztelettel meghívja. — Belépti-díj 1 frt. Külön meghívók nem küldetnek szét. — Felülfizetések köszönettel fogadtatnak s hírlapilag nyugtáztatnak.

Alapszabályok jóváhagyása. A tiszolczi aut. orth. izraelita hitközség újonnan alkotott alapszabályait a vallás- és közoktatási miniszter jóváhagyta.

Allamsegélyek A vallás- és közoktatásiügyi miniszter újabban a következő tanítók fizetésének 400 frt-ig való kiegészítésére engedélyezett államsegélyeket, u. m. az uzapaniti róm. kath., zubogyi ev. ref. eszesomi és mikolcsányi ág. ev., máli róm. kath. és ploszkói ág. ev. tanítóknak.

Korcsolya-estély. A helybeli koresolyázó-egylet karácsony másodnapján, vasárnap rendezi szokásos thea-estélyét 1 frt belépti-díj mellett a Három Rózsa nagytermében. Az estélyre — mint halljuk — számosan készülnék s a mulatság, az előjelek szerint, bizonyára minden tekintetben jól fog sikerülni. A mulatság rendezését az aranyifjúság — megannyi lelkes hívei szent Halifaxnak — vállalta magára, s az egylet megbízásából különösen *Gazda Pál*, az egylet titkára buzgólkodik a siker biztosítása érdekében.

A forintos bankók folyó hó végével bevezetik pályafutásukat a kinek tehát még egy forintos papírpénz van birtokában, igyekezzék rajta tudni, mert különben értéktelen.

A „Fehér-Kereszt“ gömörmezei fiúja f. hó 17-én délután 4 órakor tartotta választmányi ülését, a melyen ott voltak: *Bornemisza Lászlóné* elnök, *Hámos László* elnök, *Máriássy Lászlóné*, *Kern Adolfiné*, *Samarjay Jánosné*, *Vozáry Györgyné*, *Marton Jánosné*, *Lichtschein Adolfiné*, *Fülöp Benjaminszky*, *Baksay István*, *Marikovszky Istvánné*, *dr. Löcherer Tamás*, *Molnár József*, *Komáromy István* és *dr. Szeless Ödön* titkár. — A gyűlésen megállapították, hogy az egylet vagyona 5159 frt 79 kr. *Hámos László* élénk éljenzés mellett bejelentette, hogy gróf *Andrássy Géza* 100 frtot adományozott, *Madarász Pálné*, *Cseh Istvánné*, *Molnár Lajosné* beléptek tagokul. — *Hámos László* előterjesztést tett a nőegylettel való együttműködésre, mire élénk vita fejlődött ki, amelyben az együttműködés érdekében felszólaltak: *Baksay István*, *Bornemisza Lászlóné*, *Komáromy István*, *Samar-*

jay Jánosné, *dr. Szeless Ödön*, *Molnár József*, ki-ki más-más szempontból, mire az együttműködés médozatainak megállapítása végett egy bizottság kiküldetett. — *Dr. Löcherer Tamás* indítványára elhatározatott, miszerint az egyesület legközelebb működését megkezdi, ez iránt a teendőket az elnökséget megbizta.

Szilveszter-esti mulatság a polgári olvasókörben. A helybeli polgári olvasókör ifjúsága az egyesületi daloskör közreműködése mellett f. hó 31-ikén a kör helyiségében egy korona belépti díj mellett táncszal egybekötött jótékonycélu házi-estélyt rendez, melyre a meghívókat szétküldötték. Az estély 8 órakor kezdődik, s remélhető, hogy a mulatság sem erkölcsi, sem anyagi tekintetben nem marad mögötte a múlt évi szép sikerű Szilveszter-esti mulatságnak.

Vasutasok öröme. A magyar államvasutak karácsonyi előléptetéseiből vármegyéknek s az innét származó tisztviselőknek kevés jutott *Ginóvszky Lajos* nagy-rözei állomástónak az V. rangfokozat első osztályából a IV. rangfokozat 3-ik osztályába lépett elő. *Gasko Béla* fogalmazó és a városunkban több ízben és sokáig helyettesítő *Kiss Sándor* hivatalnok az V. rangfokozat 2-ik osztályából az első osztályba léptetett elő *Kovács László* kisbesei hivatalnokot, a volt hanvai pap fiát a VI. rangfokozat 3-ik osztályából a 2-ikba léptették elő.

Dioráma. A „Három Rózsa“ termében élénk látogatottságnak örvend a dioráma, mely igazán a világ legszebb látványosságait tárja élénk sikerült, tetszetős képekben. A természet csodás alkotásai s egyéb szemgyönyörködtető és oktató látványosságok naponta változatos képében tíz krajzárért gyönyörködhetik a közönség. A dioráma már csak 10—12 napig látható városunkban, s miután a Rózsa termében mulatságok lesznek, *folyó hó 23-ikától — csütörtöktől — kezdve nem a nagy teremben, hanem a Kossuth-utcai Kern-féle ház volt Tébély-féle üzemhelyiségben látható délután 3 órától este 10 óráig.* A látványosságok sorrendje ez: csütörtökön 23-án: Tiroli havasok; pénteken 24-ikén: Anglia; szombaton 25-én: Bécs, Schönbrunn, Miramere; vasárnap 26-án: Különléle látképek (Szent Helena, Bosznia, Hercegovina, Tátravidék stb.); hétfőn 27-én: Palástina és Krisztus élete; kedden 28-án: Itália; szerdán 29-én: Róma, Velenze, Nápoly; csütörtökön 30-án: Ausztria; pénteken 31-én: Magyarország és a milleniumi kiállítás; szombaton, január 1-én: Oroszország és észázi palotái.

Jótékonycélu színelőadás. Tiszolczon — mint már említettük — a magyar kaszinó alapítókéje javára f. hó 31-én működvelő színelőadást rendeznek, mely iránt a vidéken is nagy érdeklődés mutatkozik. Színpadra kerül: „A regény vége“ és „Angolosan“; mindkettő mulattató vígjáték. A nemes czél valóban megérdemli a támogatást, mely — hisszük erősen — bizonyára nem is fog elmaradni.

Orgonaszentelés Kokován. Orgonaszentelés volt Kokován a róm. kath. templomban e hó 19-én, a mikor is a plébános lendületes szavakkal megemlékezett az orgona jelentőségéről s a beszéd a hívők nagy épülésére szolgált. Megemlékezett azon nemes adakozókról, kik az orgona felépítését oly rövid idő alatt elősegítették. A plébános kitünő szónoklatának hamarosan s dus eredménye volt, ugyanis az újantálvolgyi üveggyártelepen lakók adakoztak a következőleg: újantálvolgyi gyár 25 frt, ifjabb *Garay Károly* 25 frt, *Tápa-család*, *Treeska-család*, *Seidl Károly* 10—10 frtot, *Kuöpfler Antal*, *Chászár István*, *Brauner-család* 5--5 frttal, *Eibner Zuzana*, *Kasché*, *Kizlinger* 3--3 frttal, *Hogl Gusztáv* 2 frt 50 kr, *Schvartz Kornélia* s számosan 2 frttal, s legtöbb 1 frttal s kisebb összegekkel hozzá járultak az orgona mielőbbi felépítéséhez s így csak *Uj-Antálvolgyről* összesen 176 frt 10 kr. jött be. Hogy ilyen rövid idő alatt ilyen összeg bejött, gyűjtőnek *Treeska Ferencz* urnak az érdme, ki nem ismerve semmi akadályt s fáradozatlanul azon buzgólkodott, hogy mentül nagyobb összeget a legrövidebb idő alatt gyűjtsön. De a legnagyobb érdem a plébános illeti, mert alig pár hete, hogy a rendetlen viszonyokban levő parochiát átvette, az Isten házáat ellátta orgonával s erős a reményünk, hogy ilyen vaserejű akarattal rendbe hozza a még rendbehozandókat az Isten dicsőítésére, a hívők nagy épülésére.

Uj vasutvonalak építésére van kilátás vármegyénk egyes részein a közeljövőben. Az egyik, mely *Zólyom-Brézótól* kiágazólag *Vereskőig* haladva, a *Garam-völgyét* kötné össze a vitágforgalommal, már jóformán finanszírozva van s *Mandel* és társai — akik a *Tiszolczer-bezói* vonalat építették — állítólag már a tavasszal hozzá is kezdenek a munkálatokhoz. — A másik — turista szempontból fontos vonal, — mely a *dobsinai* jégbarlangot tenné könnyen megközelíthetővé, még csak a kezdet kezdetének stádiumában van, s amint halljuk, *Schröder Gyula* Kőbuz hercegi vasgyári igazgató zseniális tervezése szerint a természeti szépségekben oly gazdag *sztraczenai völgyön* keresztül vezetve, a szepességi vonalak valamely állomásával kapcsolná össze a jégbarlang vidékét, melynek látogatottsága ily módon rohamosan megszaporodva, a barlang jövedelmét előreláthatólag óriás mértékben fokozná. A vasút kiépítése, kapcsolatosan a barlang mostanában lejáró bérletének átválalásával, a tervezet szerint olesó részvények kibocsátása által lenne biztosítva. Sikert kívánunk a nagyfontosságú vállalatok eszméjének keresztülviteléhez.

A népkönyha czéljaira özv. báró *Luzenszky Henrik* 5 frtot, *Törköly József* 50 frt, *dr. Fráter Sámuelné*, *Bernáth Gyuláné* 1—1 frtot, *Lukács Gézáné*, *Beliczky Viktorné*, *Klimó Jenőné* újabban különböző élelmi czikkeket, *Kohn Adolf* 5 kgr. turót, 20 kgr. babot, *Weil Mór* né egy löczt ajándékozott, — mely adományokat köszönettel vett az elnökség.

Karácsonyfa-ünnepély Tiszolczon. Megható szép ünnepély folyt le a folyó hó 19-én Tiszolczon. Az ott lakó maroknyi magyar intelligencia vállvetve küzd, hogy köznép és polgárk józan gondolkozású részét kivonja a ferde gondolkozással telített pánszláv agitátorok befolyása alól. A gőczpont, a honnan az áldásos akezió kiindult, az állami iskola és óvoda. A két intézet gondnoksága és tanító kara, támogatva az államvasutak tisztviselői és a Magyar Kaszinó tagjai által, nem kimélve semmi fáradságot és költséget, az év folyamán több nemzeti ünnepélyt rendeznek. Ilyen nemzeti ünnep volt a jelen karácsonyfa-ünnepély is. Délután 2 órakor az óvoda helyiségében az óvodás gyermekek örömeit szemléltük.

Innen a városi vendéglő nagytermébe mentünk, hol az iskolás gyermekek számára volt felállítva a gyönyörűen feldíszített 2 öl magasságu karácsonyfa, a terem körül 5 hosszú asztalon ruhaneműk és édességek voltak. 68 gyermek segélyezett ruhát és eszímával, mintegy 140 frt értékben. Az ünnepély kezdetén a gyermekek kara meghatóan énekelt, majd egy VI-ik oszt. leány növendék szavalt kedvesen; ezután *Hegedüs Zoltán* tanító intézett a gyermekekhez hazafias, szép beszédet. Ezt követte a rubák és édességek kiosztása. Öröm volt nézni azokat az örömtől viruló arczoekákat; s több könnyekig megható jelenet játszódott le az ünnepély folyamán, mely a Himnusz eléneklésével véget ért — Az ünnepélyt a folyó hó 15-én tartott női gyűlés előzte meg, melyre *Bazildés Jánosné* az áll. óvoda női gondnokságának nemes lelkű elnöknője hívta meg az úrhölgyeket. A gyűlés tárgyát a karácsonyfa-ünnepély rendezése képezte. A gyűlés végén az elnöklő úrhölgy szép beszédet intézett a jelenvoltakhoz, melegen köszönte meg a bő adományokat. — Az adományozók névsorát térszűke miatt csak jövő számunkban hozhatjuk.

Új hetilap Rozsnyón. Mint Rozsnyóról jelentik nekünk, újított kezdve *Miklóssy Sándor* ev. főgymnásiumi tanár szerkesztésében „Rozsnyó és Vidéke“ című új hetilap fog megindulni, melyet az újonnan keletkezett „Sajó és Vidéke“ című könyvnyomda fog előállítani. Hogy van-e szüksége Rozsnyó városának e másik hetilapra, azt most nem vitatjuk, de az tény, hogy a „Rozsnyói Híradó“ szókimondása miatt a megye határain túl is nagy közbeszűlésnek és olvasottságnak örvend.

Uj verses regény. Erdélyi Zoltán „Vesztett boldogság“ című illusztrált verses regényét, — mely a Magyar Tudományos Akadémia száz aranyos pályadíját nyerte — a Franklin társulat kiadásában közre boesátja Ara vászonkötésben 3 frt.

Uj állami iskola van készülöben Polonkán, ahol eddig a *Golda János* ottani esperes-plébános felügyelete alatt álló róm. kath. elemi iskola három tanítója ugyszólván emberfeletti munkát végezett, egy-egy szűk tanteremben 120—150 összeszűfolt gyermeket oktatva. A folyó hó 19-én megtartott egyházi és községi közgyűlésen *Golda* esperes meggyőző ékesszólással mutatta ki, hogy ez eddigi állapotok immár teljesen tarthatatlanok s a bajon csak az állam, a község és egyház együttes közreműködésével lehet segíteni, e segítséget azonban az állam és a politikai község részéről az egyház csak úgy fogadhatná el, ha a jelenlegiből átalakult és kitejesztendő elemi iskola csak elnevezésében lenne állami jellegű, lényegében azonban megmaradna római katolikusnak. A közgyűlés erre kimondta, hogy a jelenlegi felekezeti iskola megszüntetésével az egyházmegyei főhatóság beleegyezésének reményében állami iskola felállításának engedélyt kéri a közoktatási kormánytól, megajánlja az épületek fenntartását és a dologi kiadásokat és az 5% iskolai adót, oly kikötéssel, hogy az összes személyi kiadásokat az államkincstár fedezze, a jelenlegi tanítói állomást szervezen, akik *mindannyian* a tanítókat teljes fizetésükkel az állam atvegye, három új jövöben történő üresedés alkalmával is róm. kath. vallásuk legyenek örökidőig s közülök kettő a kántori teendőkre is köteleztessék, a hivatott az állam díjazza, a szegény tanulók tandíjmentesek legyenek s ingyen tanácsokkal elláttassanak, a tanulók anyanyelvben való oktatásáról, továbbá a női kézimunkatanításról és a gazdasági ismétlő iskola felállításáról gondoskodás történjék, a gondnokság tagjai az egyházi és községi előjárók sorából választassanak. — A gyűlésen jelen volt kir. tanfelügyelő a feltételeket a miniszterium utólagos jóváhagyása reményében elfogadta. Ezzel az állomositás terve a megvalósulás stádiumába lépett s remélhető, hogy a felekezeti érdekek szerténképen való teljes biztosítása mellett a kétoldalú szerződés állam és egyház közt nem-sokára megköthető lesz.

„Öt esztendő“. Ez a czime *Kemény Lajos* miszkolci színész első munkájának, mely a könypiacra került. A tehetséges fiatal színész, ki városunkban a Kunhegyi társulatnál működött és legújában a fővárosi Magyar Színházhoz van szerződötve, reményteljesen indítja utnak a könyvét, melynek ára 1 frt 20 kr.

Az önálló gazdasági életre vonatkozó törvényhozást intézkedések partkülönbség nélkül vármegyékben is mindenki egyaránt foglalkoztatnak, mérlegelvén a jövő esélyeit s a gazdasági élet átalakulásainak helyzetét pro et contra. Mivel ez nem tisztán állampolitikai, hanem főképp nemzetgazdasági kérdés, minden politikai vonatkozás és árnyalat mellőzésével adjuk egyik olvasónk következő levelét: „Tiszelt Szerkesztő ur! Erdemes volna tudni, milyen véleményben vannak Gömör-vármegye közléte iránt érdeklődő s ebben szerepet vivő egyének, kereskedő és gazdaközönség, jogtudósok, gyárosok s általában a gondolkodni szerető elmék a felől, hogy specialiter a mi vármegyénk nézve milyen hatással lenne az önálló vám- és jegybank esetleg bekövetkeztető felállítására? — Én például azt hiszem, hogy az önálló vám árta a gazdáknek, de nagyban föllendítené a gyáripart és a bányatermékek kibocsátását. A buza, hus és általában a mezőgazdasági termények sokkal olcsóbbak lennének, mert elvesztenénk egyik főpiacunkat: Ausztriát, amely még a nyugat felé való átszállítás útján is elvághatná a vámorsompó által. Hasonlóképen az iparezikkek — melyek eddig import útján jutottak hozzánk — ezentul lassankint hovatovább nagy tömegben állítható elő Magyarországon területen belül — szintén olcsóbbá válnának, de eleinte, az átmeneti állapot megszüntetéséig, tán évekig, mégis drágább lenne az iparezikkek egyrésze, — mert a fogyasztásnak megfelelő mennyiséget itthon nem tudnánk előállítani, a külföldről behozott czikkeket pedig az eddiginél is nagyobb vám által még jobban megdrágulnának. Évek mulva azonban előállana különösen a készpénzből élő hivatalnokokra az a kedvező állapot, hogy olesó kenyeret ehetnek, olesó ruhában járhatnak s a háztartáshoz szükséges tárgyakat általában mind az eddiginél olesóbb árakon szerezhetnék be. Ez az én egyéni véleményem *átalánosságban*. Szeretném, ha specialiter Gömörmege viszonyaira vonatkozólag egy-két szakember szintén elmondaná a maga nézetét. Tisztelettel: Spector.“ Adjuk e levelet azon megjegyzéssel, hogy szivesen és örömmel helyt adunk lapunk hasábjain minden érdeklődő egyén véleményének, akár névaláírással, akár a nélkül, ha a nézet nyilvánításban politikai vonatkozás nem foglaltatik.

Siklót építenek tavasszal a murányi várhegy aljából fel a várba. Az előmunkálatok már elkészültek. A sikló kizárólag a murányi fensíkon termelt szálfa lefordására lesz berendezve; személyeket nem szállít.

Szenzációs végtárgyalás. A balogi rejtelmes bűnper f. hó 17-én megtartott végtárgyaláson megoldást nyert. — *Ij. Nagy István és Gál Mihály* alsó-balogi lakosok azzal voltak vádolva, hogy *Fodor István* kerülőt megfojtották zsineggel és aztán a mély árokba taszították; ennek alapján mindketten a büntető törvény 279. §-ába ütköző *szándékos emberölés* büntetése miatt lettek vád alá helyezve, és egyúttal úgy a vizsgálat mint végtárgyalás ideje alatt fogva tartva. Az utolsó végtárgyalás a helyszínen Alsó- és Felső-Balagon volt megtartva helyszíni szemlével, a melyen az egész kir. törvényszék, a vád, védelem, a vádlottak és tanúk jelen voltak. A helyszíni szemle mind a két községet talpra állította. Nem kisebb volt az érdeklődés a 17-iki tárgyalás iránt, mert ezen a napon remélte mindenki, hogy végre 8 végtárgyalás után a bíróság azon helyzetbe lesz, hogy az ítéletet meghozhassa. A kir. törvényszék a rendes tanácsból állott. Elnöki tisztet maga *Kubinyi Aladár* kir. törvényszéki elnök töltötte be, mint előadó bíró *Medveczky Sándor* kir. törvényszéki bíró, s mint szavező bíró *Kolbaj Sándor* kir. törvényszéki bíró szerepelt. A vádhatóságot *Dr. Mészáros István* kir. ügyész képviselte, mindkét vádlottat *Dr. Szeless Ödön* ügyvéd védelmezte. A végtárgyalás során hitelesítették a helyszíni szemle tényszerűségeit, a melyet nagy szakértelemmel állított össze *Medveczky Sándor* bíró, megerősítették a felvett jegyzőkönyv, mire *Kubinyi Aladár* elnök siri esendben jelentette ki, hogy a bizonyítási eljárást be van fejezve, és felhívja a vádhatóságot, hogy terjessze elé vádját. *Dr. Mészáros István* ezúttal is fentartotta már korábban előadott határozatát, a melyben tudvalevőleg jogászai erővel igyekezett a vád álláspontját igazolni. *Dr. Szeless Ödön* ügyvéd, mint a vádlottak védője is hivatkozott már elmondott védbeszédére, de mert védeneczeinek szabadsága, jövő boldogsága, mindene függ az ítéletől, kötelesegszerűen újra részletesen boncolja a helyszíni szemle eredményeit, és helyről-helyre rámutat azon tényekre, a melyek a vád ellen, és a vádlottak mentességére szólnak; — majd újra visszatér már elmondott védbeszédének több sarkpontjaira, renebe mutatja ki, hogy vádlottaknál nincs meg a lélekani alap a cselekmény elkövetéséhez, sorba tőri össze a tanuvallomások értékét, kimutatja, hogy még összetett bizonyítékok sinesenek, hogy a törvényszéki orvosi vélemény tarthatatlan, hogy az igazságügyi orvosi tanács véleménye állhat meg csak, és mindezek alapján a cselekmény rejtélye csak egy lehet, hogy *Fodor István* kerülőt tévesztett, a melységbe lezuhant, és szörnyet halt. Kéri a kir. törvényszéket, hogy az igazság világságát terjessze a titokzatos bűnperbe és védeneczeit mentse fel. A kir. törvényszék visszavonult 1/2 12 órákor az ítélet hozatalra és előleges tanácskozásra, mely délután 4 óráig tartott és a kir. törvényszék ekkor hirdette ki az ítéletet. *Kubinyi Aladár* megszokott előkelő komolyságával a tullestított hangulattal a meghatározásban szinte tullestítá, mindenki néma esendben szavait leste, míg ő Felsége a király nevében kijelentette, hogy a vádlottak az emberölés vádját és következményei alól felmentettek, és azonnal szabad lábra helyeztetnek. Nagy István a meghatározástól még halványabb lett, mint egy márvány oszlop állt, s szinte roskadozni látszott, míg *Gál Mihály* arcába vér szökött és neki pírulva hallgatta a felmentő ítéletet. Mestermunka volt az a magas jogászai indokolás, a melylyel *Kubinyi Aladár* elnök a felmentő ítéletet megokolta, apróra boncolván a bonyodalmas szövevényes bűnügyet, kimutatva, hogy sem az alanyi, sem a tárgyi tényállás elég alapot nem nyújt a vádlottak elítélésére bár ellenük tagadhatatlan gyanus körülmények is szólnak. Az ítéletben vádlottak megnyugodtak, a kir. ügyész fellebbezett.

A gyermekbetegségek keletkezéseinek meggátolhatása abban rejlik, hogy a gyermek oly edzett és erős ellenálló képességet kifejthet szervezettel birjon, mely a baj csiráját fejlődni nem engedi. Különböző ezt célzó gyógyszer-készítmények vannak forgalomban, de általánosan tudott dolog, hogy csak egyetlen szer létezik, mely a hozzá fűzött várokozásnak minden tekintetben megfelel; s e szer a csukamájolaj. A gyermekek a közönséges csukamájolaj bevételelől undorodnak s ezért nagyon hézagpótló a *Zoltán-féle csukamájolaj*, melynek sem íze, sem kellemetlen szaga nincs s gyermekek, valamint felnőttek szívesen veszik be. Főraktára *Stech Lajos* gyógyszer-tárában, Budapest, V. Nagykörön-utca 23. szám, hol üvegenként 1 firtért kaphatók.

„Magyarország és a külföld képviselője“ hangzatos cím alatt mutatkozott be a múlt héten egy elegans fővárosi fiatal úr a helybeli társadalmi osztályok előkelőbb tagjainál és a vármegyei, városi, egyházi és állami hivatalok főbb tisztviselőinél azzal a kéréssel, hogy arcképet és életrajzi adatot adjanak a „Magyarország és a külföld“ képes havi folyóirat számára, mely egyszerre három nyelven ismerteti a vármegyei és városok közéleti alakjait, társaséletét és kulturális intézményeit. A kérelem teljesítése sokra nagyon feszélyező, mert a vállalat irányba első pillanatra azt a gyanút ébreszti, hogy minden magasabb cizé és érték nélkül, tulajdonképen csak az egyéni hiúságra számítva, csak tömeges előfizetők gyűjtésére spekulál. Itt egyénileg senkinek sines szüksége arra, hogy az arcképe ilyen módon Magyarországra és a külföld (!) előtt „megörökíttessék“; azonban mivel a folyóirat tényleg megindult s el kell ismerni, hogy elég művészi kivitelben ismerteti az eddig megjelent két füzet Pozsony- és a szomszéd Borsodvármegye közéleti alakjait és köztintézetit: tehát a rimaszombati és vármegyei társasélet tagjai közül is — habár huzódzva — többen átadták arcképeiket a vállalat megbízottjának. Az életrajzi adatokkal azonban mindenki pácza került, mert bármilyen szűz rövidséggel vetette is papírra kiki önmagáról a „curriculum vitae“-t, tartani lehet attól, hogy a szerkesztő ezt még néhány „jóakaratu“ ömlengő sablonos szóval is meg fogja toldani s szegény learczépezettek örökké fognak egymással évödni és csipkelődni a felett, hogy: „Hát pajtás, micsoda öndieshymuszirt írtál magadról a Magyarországra és külföld számára? Egyébiránt a folyóirat évi ára 12 firt. Azért a csekély összegért mindenki nagy emberré lehet az élelmes vállalat révén, mivel azt hisszük, szívesen „kiteszi“ bárkinek az arcképet, akit előfizetőinek díszes sorába iktathat.

Legszebb és legalkalmasabb karácsonyi ajándék. Zalogházból kiváltott és árveréseken, továbbá alkalmi vételek útján beszerzett órák, arany- és ezüsteneműek és ékszerék nálunk bámulatos olcsón vásárolhatók. Aranylánczok grammja 87, 12 drb valódi ezüst evőeszköz 6 firt 50 kr., 6 és 12 személyre szóló teljes ezüst evőkészletek, menyasszonyi ajándékok, minden alkalomra megfelelő ajándék-tárgyak. Valódi gyémánt gyűrűk 7 firtól, gyémántfülbevalók 9 firtól, aranygyűrűk 2 firt 40 krtól feljebb. Minden tárgy a m. kir. fémjelzéssel ellátva. **Megbízható kiszolgálás.** Grünberger Armin Béla örökös Budapest, IV. Városház-tér 9. Harisbazar I. emelet 23. Képes árjegyzék kívánatra ingyen.

Osztatlan elismerésben részesült a Continental-Bodega borainak jóságért. Dr. Hirt egyetemi tanár Boroszlóban már rég használta a üdülő betegekivel. Dr. Pfistermeister müncheni udvari orvos azt írja hogy a Continental-Bodega 33. sz. Farragona borait öreg emberek és üdülők számára már évek óta rendeli; Dr. Russwam ambergi dandorvos rendkívül erősítő szer gyanant ajánlja és rendeli e borokat. Dr. Müller hannoveri titk egészségügyi tanácsos írja, hogy kipróbálta a neki beküldött borokat, tisztának, jóízűnek és jónak találta. A próbából fennmaradt bort szegény betegeknek juttatja, a vagyonsoknak pedig feltétlenül ajánlja használatra. Dr. Reh frankfurti egészségügyi tanácsos azt írja, hogy főleg a Portbar az, melyet nagyon gyakran szokott rendelni erősítőnek. Dr. Buttersack heilbronnai udvari tanácsos pedig azt mondja, hogy ajánlja e borokat minden orvos figyelmébe. A Continental-Bodega borait nálunk kaphatók Kohn Adolf fűszer- és esemegekereskedésben.

Arvák karácsonya. Rimaszombat város és vidéke növegyelet árváinak karácsonyára a következő kegyes adományokat vettük: Samarijay Jánosné 5 firt és 28 darab kalács, dió, alma, Hámos Lászlóné 5 firt, Mariássy Lászlóné 1 firt és ruhanemű, Vozary Györgyné 1 firt, id. Sütő Istvánné 1 firt, Csider Antalné 1 firt, Marikovszky Emma 1 firt, öz. dr. Marikovszky Istvánné 1 firt, Krausz Gyuláné 1 firt, Hrváth Lászlóné 1 firt, Ethey Aranka ruhanemű, Lichtschain Adolfiné 1 firt, dr. Löcherer Tamásné 1 firt, öz. Kriston Györgyné 50 kr, Kubinyi Imréné 1 firt, Kubinyi Bertáné 1 firt, Bodnár Jánosné 50 kr. öz. Tóth Józsefné 50 kr. Tomcsányi Lászlóné 1 firt, Henyey Kálmánné ruhanemű, Kishonthy Anna 50 kr. Baksay Istvánné 1 firt, Fábry János 50 kr. Kerekes Dezsőné 50 kr. Szügyi Zsigmondné 50 kr. Konyha Kálmánné 30 kr. Józsa Antalné 50 kr. Lakatos Istvánné ruhanemű, Jurasko Jakabné 1 firt, Szontagh Károlyné 1 firt, Kishonthy Józsefné ruhanemű, Lokcsán-szky Endréné 1 firt, Szakall Vinczéné 50 kr. Abonyi Amália 1 firt, Scholcz Vilmosné 50 kr. Beliczky Viktor-né ruhanemű, Stolez Mártonné 1 firt, Fodor Béláné 20 kr. Kubinyi Aladárné 1 firt, Lengyel Györgyné 1 firt, Forster Imréné 50 kr. Kres Józsefné 50 kr. dr. Rárossy Gyuláné 1 firt, Bánhid Istvánné 3 firt, ifj. Sütő Istvánné 1 firt, dr. Veres Samunné 1 firt, Szontagh Lajosné 20 kr. öz. Káposztás Józsefné 1 firt, öz. Maléter Albertné 1 firt, Valentinyiné 30 kr. Lukács Gézné 1 firt, Szomor Károlyné 50 kr. Kemény Bertalanné ruhanemű, Szabó Károlyné 1 firt, Baksay Józsefné 1 firt, ifj. Széplaky Lajosné 1 firt, Bornemisza Lászlóné 1 firt, Holländer Lajosné 1 firt, Stech Kálmánné ruhanemű, Fülöp Beniné 50 kr. Molnár Józsefné 1 firt és ruhanemű, Frank Adolfiné 1 firt, Kern Adolfiné 1 firt, Ujházy Tivadarné 2 firt, Liszka Józsefné 1 firt és ruhanemű, Dapsy Józsefné 1 firt, Terhes Pálné ruhanemű, Nagy Ferenczné ruhanemű, Kalla Mihályné 50 kr. Molnár Lajosné 1 firt, Farkas Abrahámné 3 firt, öz. Zwickler Ottóné ruhanemű, Cziner Miksáné 1 firt, öz. Klimó Jenóné 1 firt, Soós Irén ruhanemű, Mészáros Kálmánné 50 kr és ruha, Glaut Pálné 50 kr. Gömörmegeyi Nép- és Iparbank 1 firt. Glücksthal Mórné ruhanemű, Simko Anna 50 kr. Feketéne Otte Hedvig 50 kr. Hudoba Sámuelné 50 kr. Tibély Zsigmondné fejre való kendők, Rakottay Danó sütemények, öz. Miskolczy Istvánné sütemények, Ragályi Gyuláné 5 firt, öz. br. Luzenszky Henrikné 2 firt, Marton Jánosné 1 firt, Bornemisza Istvánné 5 firt, Szentmiklóssy Kálmánné 3 firt, dr. Fráter Sámuelné 1 firt Fogadják a nemes szívü adományozók az elnökség köszönetét

Szerkesztői üzenet.

F. E. urhölgynek. Mindkét tárczát köszönettel vettük, sorjukat ejtjük, de most lehetetlen volt kiadni.

M. M. urnak. Kiadónk nem tudta b. ezimét, azért maradt el a lap; most küldjük

M. F. L. urnak. Érdekes ezikke térszűke miatt jövő számunkra maradt.

Felelős szerkesztő: LUKÁCS GÉZA.

Magán-hirdetések.

Foulard-selyemet 60 krtól 3 firt 35 krig méterenként — japáni, chinai stb. a legújabb mintázzal és színekben, u. m. fekete, fehér és szines **Henneberg-selymet** 45 krtól 14 firt 65 krig méterenként sima, csikos, koezkázott, mintázott damaszott stb. (mintegy 240 különbözö minőségben, 2000 szin és mintázzal stb.) a megrendelt áru postabér és vámmentesen a hához szállítva, valamint mintákat postafordultával küld: **Henneberg G. es. és k. udvari szállító selyemgyára Zürichben.** Svajczba címzett levelekre 10 kros, és levelező-lapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven irt megrendelések pontosan elintéztetnek

A legalkalmasabb karácsonyi és ujévi ajándéktárgyak

Stehlinszky Ignác

Órás- és ékszerész-üzletében
RIMASZOMBAT, Deák Ferencz-utca
14. sz. a. kaphatók.

Ugymint: mindenféle arany-, ezüst, tulla- és nikel **térri- és női zsebórák**, különféle alaku **inga- és fali-órák**, — **ékszerék** arany- és ezüsből, mint **lánczok, gyűrűk, karpereczek, brocheok, mell-tűk, nyakékek, kerezetek és szivecskék** stb. stb. a **legmersekeltebb gyári áron**; azonfelül **javítások** — jótállás mellett — gyorsan és kifogástalanul eszközöltetnek. 2-2

Almági borok.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemü közönséget, miszerint idei saját termésü, kitünö minőségü **valódi almági uj boraimnak** elarusítását úgy dugaszolt üvegekben, valamint hordószámra megkezdtém, — egyúttal ajánlom jó zamatos **ó-boraimat** is az ünnepek alkalmával. — Ugyanitt egy jó **schweitzer-tehén** és egy 1 1/2 éves **üszö-tinó eladó.**

Rimaszombat, 1897. december 23.

Kiváló tisztelettel
BENYÓ BÉLA.

Hirdetmény.

A gömörmegeyi nép- és iparbank a
2206. 5007. 4973. 4272. 4363. 4862. 4237.
4192. 4200. 4781. 6001. 4822. 6044. 4701.
4697. 4378. 4730. 4493. 5448. 5353. 5781.
5506. 5871. 5830. 5086. 4896. 5357. 6020.
5723. 5566. 5515. 5964. 5080. 5890. 5177.
5885. 5603. 6009. 5976. 5471. 5955. 5481.
5625. 5500. 5919. 5773. 5596. 5916. 5599.
5621. 6030. 5661. 4189. 5725. 5994. 5755.
5937. 5572. 5857. 5873. 5888. 6011. 6061.
6006. 6007. 5268. 6032. 6002. 6026 és 6029
számok alatt elzalogosított és nem rendezett kézi-zalog tárgyakat u. m. arany, ezüst pénzeket és ékszereket, ezüst evő- és diszezközöket, különféle értékpapirokat és betéti könyveket **1897. évi december hó 24-ének** délutáni 2 (kettő) óráján saját helyiségében elárvereztetü.

Rimaszombat, 1897. december 7-én.

3-3

Az igazgatóság.

Szöllővesszők.

Draskóczy László serkei **szőlő- és gyümölcs-telepén** a tavasz beálltával eszközözendő szállításra a következő sima szöllővesszők rendelhetők meg: **nemes Kadarka** a legbővebben termő borszőlő, ezerekenként 3 firt; **a legkitünőbb korai csemegefajok** ezerekenként 7 firt. Megrendelések február hó végéig tulajdonosnál Feledre cizimezve eszközözendők. 3-5

The Continental Bodega Company.

Valódi hamisítatlan külföldi borok

- Portbor.
- Sherry.
- Madeira.
- Marsala.
- Malaga.
- Tarragona s. a. t.

Legjobb bevásárlási forrás

Raktár:
RIMASZOMBATBAN
KOHN ADOLF
úrnál 11-20

Hirdetmény.

565. sz. — Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cikk 102. §-sa értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a rimaszombati királyi törvényszék 1897-ik évi 5271. 5261. sz. végzése következtében **Dickmann-testvérek** és **Weisz Herman** végrehajtók javára **Blicz József** rimaszócsei lakos ellen 550 firt, 600 firt s jár. erejéig 1897. évi november hó 26-án foganatosított biztosítási és kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 898 firt 83 krra becsült szoda-vizkészítő gépek felszereléssel, szódás-üvegek, szódás-szekér, igás-szekér, dezsák, butorok, takarmány, ágyneműek, bolti ezikkek u. m. olaj, liszt, meszelök, fűszer-félékből álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a rimaszócsei kir. jbiróság 4782., 4459/1897. sz. végzése folytán 560 és 600 firt tökékevetelés és ennek 1897. évi november hó 1-ső napjától járó 6% kamatai, eddig összesen 80 forintban biróilag már megállapított és ezuttali költségek erejéig Rimaszócseben, alperes lakásán leendő eszközöklésére **1897. évi decz. hó 31-ik** napjának délelőtti 9 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az ériattet ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, t legtöbbet ígérőnek besáron alul is elfognak adatni.

Kelt Rimaszócse, 1897. évi december hó 17-én.

Kovács Géza, kir. bir. végrehajtó.

Kiadó lakás,

esetleg örök áron is eladó. Rimaszombatban, a vásártér melletti Hunyady-utczában újból épült kőház 4 szoba, előszoba, konyha, kamara, padlás, pineze, melléképületeivel, magános udvar és kerttel együtt. — Az épület tökéletesen száraz, jól kifűtött állapotban azonnal bérbe kiadó. — Értekezhetni lehet **Soós Ferencz** tulajdonossal Losonczi-u. 4. sz. a.

Eladó.

Serke községben a 75. számú telekjegyzőkönyvben foglalt fél úrbéri házhely utáni **szántóföld, rét és legelő** illetmény eladó. — Értesítést ad **Felső-Hangonyon Borsody Béla.** 3-3

Hirdetmény.

A rimaszombati kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy **Kohn Miksa** végrehajtónak **Endrész János, Endrész István és Endrész Károlyné** mint néhai **Endrész Sándor** örökösökéi végrehajtást szenvedők elleni 22 frt tőke s jár. iránti árverési ügyében a végrehajtási árverést az 1881. évi 60. t.-cz. 144. §. s következő §§-ai értelmében a rimaszombati kir. törvényszék területén lévő Alsó-Hangony községben fekvő s az alsó-hangonyi 29. sztkvben Endrész Sándor, Endrész Julianna, Endrész Borbála, Endrész Mihály, Endrész Balázs, Kanta Agoston, Kanta János, Kanta Anna és Bartók Margit tulajdonául felvett A. I. 1-35., II. 1-26. és III. 1-21. sor szám alatt felvett 60., 18. népsorszámu házakból és $\frac{1}{2}$ urbéri bel- és külső ingatlanokból valamint az ezután járó erdő, legelő illetményből végrehajtást szenvedett Endrész Sándor A. 2. alatti illetőségre, vagyis az egész ingatlan egyhatod részére a 1100 frt a fent ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte s annak megtartására határnapul **1898. február hó 10-ik** napjának d. e. 10 óráját Alsó-Hangonyon a község házához tűzte ki, mely alkalommal a kérdéses ingatlanok becsáron alól is elfognak adatni.

Arverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10%-át vagyis 110 frt — krt készpénzben, vagy az 1881. évi 60. t.-cz. 42. §-ban jelzett és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ban kijelölt ovadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi 60. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított elismervényt az árverés megkezdése előtt átszolgáltatni.

Kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.
Rimaszombat, 1897. évi november hó 16-án.

Altdorffer, kir. tszéki bíró.

Van szerencsém a n. é. közönség becses figyelmébe ajánlani dúsan felszerelt **liszt- és fűszerkereskedésem**, hol különösen kiváló finom minőségű

RUM

és kitűnő **vályi szilvórium**, további **likörökben** nagy raktárt tartok. Ajánlom továbbá a **karácsonyi ünnepek alkalmából** igen jó minőségű

BORAIMAT

a következő árak mellett, literjét, üveggel együtt, és pedig:

finom fehér asztali bor 35 kr.
" vörös 35 "
igen finom rizling 60 "

Rimaszombat, 1897. december 20.

Teljes tisztelettel

GELLMANN SÁMUEL.

Ajánlati hirdetmény.

147. sz. — **Dobsina** város ajánlati versenytárgyalás útján eladja a város tulajdonát képező, vízforgonyra is berendezett gőzfűrésze évenként termelendő 4000—6000 tömököbméter osztályozatlan **lucz- és jegenyefenyő fűrészáruját az 1898. évi május 1-től 1901. évi április 30-ig** terjedő három évre.

A városi erdőmester-hivatal által miliméterek szerint termelendő, tömököbméterenként elszámolandó és helyben a fűrésztelepen 14 naponként átveendő fűrészárunak egységárai az ajánlatban, külön a jegenyefenyő és külön a luczfenyő fűrészáruira tüntetendők ki, és pedig a jegenyefenyő fűrészárujánál külön 150 milimétertől 210 miliméter szélességig és külön 211 miliméter szélességtől fölfelé; a luczfenyő fűrészárujánál pedig 150 miliméter szélességtől 210 miliméter szélességig és külön 211 miliméter szélességtől fölfelé.

A 18 miliméter vékony fűrészáru a lucz- és jegenyefenyőnél összevéve, évenként 500 köbméternél többet ki nem tehet s ezért vevő 5%-al a megállapított árnál többet fizet.

A beszáradásokra levonások nem engedélyeztetnek, hanem vevő köteles a tényleges köbtartalmat átvenni és megfizetni.

Az 1000 forint bánatpénzzel ellátott zárt ajánlatok **1898. évi január 25-ik napjának** délelőtt 10 órájáig alulírott polgármesteri hivatalnál nyújtandók be, mely bánatpénz a szerződés aláírásakor 5000 forintig kiegészítendő.

A részletes árverési feltételek a városházán megtekinthetők, tetszésre írásban is megküldetnek.

Ezen feltételektől eltérő ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Dobsinán, 1897. évi december hó 15-én.

SZONTAGH BÉLA, polgármester.

(Utánnymat nem díjaztatik.)

A földmivvelésügyi magy. királyi ministerium felügyelete alatt álló

magyar királyi országos központi

mintapincze

ajánja kitűnő minőségű asztali, peccenyé, szomorodni és tokaji aszu-borait jutányos árakban.

Lerakat Rimaszombatban:

Holländer és Weisz

fűszer- és csemege-üzletében.

Kívánatra árjegyzéket bérmentve küldünk.

Hirdetmény.

4487. sz. — A rimaszombati kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy **Simon Jánosnak Balázs István** elleni végrehajtás ügyében **Klimon Julianna és Balázs Istvánné** utóajánlata folytán a végrehajtási árverést az 1881. évi 60. t.-cz. 144. §. s következő §§-ai értelmében a rimaszombati kir. törvényszék területén lévő Rakottyás községben fekvő s a rakottyási 8. sztkvben A. I. 2., 3., 5., 6., 9-12., 14-16., 18-19. sor 68., 123., 165., 201., 261., 291., 300., 317., 380., 398., 413., 427., 477. hrszám alatt felerészben Tóth Zsuzsanna és Tóth János, és felerészben Balázs István tulajdonául felvett ingatlanokból végrehajtást szenvedett Balázs István illetőségére a 605 frt 31 kr. kikiáltási árban elrendelte s annak megtartására határnapul **1898. évi január hó 20-ik** napjának d. e. 10 óráját Rakottyás községben a bírói házhoz tűzte ki, mely alkalommal a kérdéses ingatlanok becsáron alól nem fognak eladatni.

Arverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10%-át 61 frt készpénzben vagy az 1882. évi 60. t.-cz. 42. §-ban jelzett és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8-dik §-ában kijelölt ovadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni; avagy az 1881. évi 60. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított elismervényt az árverés megkezdése előtt átszolgáltatni.

Kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.
Rimaszombat, 1897. évi hó december 7-én.

Altdorffer, kir. tszéki bíró.

Diszműaru-raktár!

RAKOTTYAY LAJOS

könyvkötészete, könyv- és papirkereskedése
RIMASZOMBAT,

Jánosi-utoza (a főgimnázium mellett).

Ajánlom a n. é. közönség figyelmébe a 22 év óta fennálló **könyvkötészete**met, melyet újabb gépekkel kibővítve, a legmagasabb igényeknek megfelelőleg, semmi áldozatot sem kímélve, oly módon rendeztem be, hogy tökéletes, izléses munkát jutányos áron képes vagyok kiállítani.

Bátor vagyok felhívni a n. é. közönség figyelmét **könyv- és papirkereskedésemre**, ahol is nagyon jutányos áron történt bevásárlásaim folytán bámulatos olcsó áron vagyok képes minden e szakba vágó czikkeket, ugymint: **levélpapírok, levéldobozok, irkák, irótollak, irókonyvek, ironok, iskola-táskák, iskolai- és imakönyveket** kiszolgáltatni.

Diszmű-árakból alkalmi ajándéktárgyak: gyufatartó, óratartó, pénztárcák, szivartárcák, albumok, emlékkönyvek, sok szép **karácsonyfa-díszítések** nagy mennyiségben raktáron vannak.

Gyászszalagok nyomása azonnal eszközöltetik.

Ugyanitt egy 12-14 éves fiu **könyvkötő-tanulóul** felvétetik.

Teljes tisztelettel

RAKOTTYAY LAJOS.

Bámulatos olcsó árak!

Özv. KOVÁCS ZSIGMONDNÉ czipész üzlete

Rimaszombat, Főter, saját ház.

Tisztelettel hozom a n. é. közönség tudomására, hogy a **téli idényre** óriási választéka érkezett meg raktáromra a legkülönfélébb **divatos férfi-, női- és gyermeklábbelieknek**, — s midőn az eddigienél is sokkal nagyobb és választékosabb **téli czipő áruraktáramat** a mélyen tisztelt vevőközönség jóindulatu pártfogásába ajánlom, bátorodom egyuttal szives tudomására hozni, hogy **vadász-botosok, vadász-bakancsok, vízhatlan bagaria-csizmák**, — valamint az oly sokszor — ugy egészségi szempontból és kényelem tekintetéből — kidesért és az orvosi kar által czelszerűnek elismert **asbeszt talpbélest** állandóan tartom raktáron, — ugyszintén gyermekczipő-raktáramat is gazdagítottam egy új találmánnyal, s ez a **patent orr**, melynél a czipő orrának elkopása határozottan ki van zárva.

Továbbá nagy raktárt tartok a **saját műhelyemben készült**, — valamint **karlsbadi, bécsi és budapesti** mindenféle férfi-, női és gyermek-lábbeliekből is.

Mérték szerinti rendelések — kívánsághoz képest — pontosan, a legjobb anyagból **jutányos áron** műhelyemben készítettnek szabaszom **Uhrin János** szakavatott vezetése alatt, ki üzletben már 12 év óta sikeresen működik s állandólag van szerződötve.

Magamat és üzletemet a n. é. közönség megtisztelő jóakarátába ajánlva, maradtam
Rimaszombat, 1897. november hó.

Kiváló tisztelettel

Özv. Kovács Zsigmondné.

DIETRICH és FIA

CS. ÉS KIR. UDVARI SZÁLLITÓK

TEA, RUM, COGNAC ÉS PALACZKSÖR NAGYKERESKEDŐK. FINOM LIKÖRÖK GYÁRA.

BUDAPEST, IV., RÉGI POSTA-UTCZA 10.

közvetlen behozatalú valódi

BRAZILIAI RUM-ja.

Kápható a bizományi raktárban: **TIBELY S. A.** ur kereskedésében.

Karácsonyi elmélkedés.

Irta: BORSODY BÉLA.

Betölt az ígért; betölt.
Nyilj meg te ég! Örülj te föld!
Dicséret istennek magasban,
A föld népének béke mostan.
Meváltó született.

Igen, betölt az ígért; a prófétai jóslatok megvalósultak. Ünnepet ültünk, örömmünnepet. Egy szent és magasztos ünnepre, a keresztyén világ egy szent és magasztos ünnepnapjára virradtunk e mai nappal; egy nagy napra, mely egykoron örömet, üdvöt hozott a világnak, az emberiségnek, örömet, üdvöt, egy ember, egy szellem-örösi, a világ világossága, a szellemi ország felkent fejlődelmének születése által.

Isteni békének, isteni és munkás örök szeretetnek ünnepnapja e nap; azon szeretetnek, mely erősebb a halálnál és keményebb a koporsónál, azon szeretetnek, melyről oly találólag és megkapón mondja Jean Paul: „A mikor az élet eleven színei egymásután halaványulnak s létezésünk semmivé törpül; akkor az embernek még egy menyország áll nyitva, mely befogadja — a szeretet”.

A legelső karácsony éjszakáján, egy ragyogó fényes csillag tűnt fel az égen, mely a keleti bölesek a világ megváltó bölesőjéhez vezérlé. A csillagvizsgálók véleménye szerint, kitűnő emberek születése, a csillagok egymáshoz állása, bizonyos rendkívüli égi jelek által jelentett meg. Ily rendkívüli jel költé fel, hozta extazisba, ily rendkívüli jel vezérlé mint bűvös, varázserejű fény, a biblia keleti böleseit, Jézus bölesőjéhez; az járt volt előttük, felettük, mellettük, ragyogó sugára, sugár özönével. Meghajtani térdök a gyermek bölesője, jászol bölesőjénél, lábához rakván aranyt, tömjént, mirrhát.

Késő utódok mi, késő gyermekei a futó időnek, maradhatnánk-e hidegen, érintetlenül e jelenségek előtt? Hagyhatna-e hidegen, illetetlen ama ragyogó költői kép, ragyogó költői képe a karácsonyi bűvös legendának? Maradhatnánk-e hidegen, érintetlenül, midőn lelkünk szárnyain átrepülve, átszárnyalva századokat, a téli nap, a karácsonyi nap felesillanó sugarainál, magunkba szállva, önkénytelenül visszagondolunk vallásos meggyőződésünkkel ama rendkívüli eseményekre. Mi, kik e rendkívüli események hasznait már élveztük, kiknek a szent hajdan keleti bölesei vezéresillaga, már fényes, világolva világló napunkká lett, s a megváltó misztikus gyermek-bölesője, a tiszta bölesesség, józan okosság oskolájává emelkedett?!

Nem! nem! Lelket emel, lelkem felmagasztal, e bűvös legenda, a karácsonyi szent és magasztos ünnep. Oltárrá lesz a szív, oltárrá a kebel; áldozatoltárrá, mint lángok lobognak, hálaáldozati lángok az áldásért, mely a szent karácsony fényéből ránk árad; azon nagy eszmékért, melynek Krisztus, hitünk erős fedelme, volt megalkotója, s első vértanúja; vele született meg, jászol bölesőjében, hogy világhódító gyanánt kelljen utra, hódítva hódítson századokon által, mint élő, örök hit, elmulthatatlanul, eltörölhetlenül. Halandó volt Krisztus, halhatatlan amit alkotott, teremtett.

Szent, magasztos a fény, mit a karácsonyi csillag kisugároz, mely e fényözönből lelkünkre kiárad és megölt ihlettel, — élvezet mint ama keleti bölesek, e nagy, szent ünnephez, ama karácsonyi király bölesőjéhez, hozván áldozatul aranyt és tömjént, — a szeretet, világ-és ember-szeretet csillogó aranyát, a szent lelkedés, törhetetlen szent hit áldozat tömjénét.

Sokat beszél nekünk, sokra tanít minket, az a sugárzó fény, sokra az egyszerű karácsonyi jászol. Mind ama bölesesség, melyet a sebesen futó élet pillanataiban tanulunk; az erény, mely még a keserű megpróbáltatások, kísértések között is fenntart, mindaz, mi bennünk a sérült szív panaszait gyógyítja, szóval mindazok, amik bennünket erkölcsileg nevelnek, erősítenek, s a nyomasztó jelen, szívet, lelkem emésztő napjaiban, zivatara között, egy szebb jövő reményeivel biztatnak, e szent és magasztos ünnepben, annak áldásaiban gyökereznek.

De gyökeredzik ezekben, egy szentebb, egy magasztosabb eszme is, egy általános, nagy igazság is. Szívet rázó, esodás játékot űz az idő, sors, a földi országokkal, gyarló emberi alkotásokkal. Fejedelmi székeket, királyi trónokat forgatnak fel, törnek össze az idők zivatara, végig, végig zug az enyészet szelleme a bolygó földtekén; végig seper szárnya; romlás és pusztulás merre e szellem száll, merre e szárny átesap, ám a megváltó, a jászolba született karácsonyi király, nem, nem alkotott a duló enyészetnek, az ő országa örök, az ő birodalma végtelen és elenyészhetetlen; semmivé lesz az az átkos szellem, összetörve hanyatlak alá az a szárny, ez isteni ember, s isteni hatalma és tanai előtt; ezt mondja nekünk a karácsonyi fény, ez igazságokra tanítanak minket a karácsonyi szent napok.

Felülről, hova keblünk édes vágyai, ajkaink fohásza repülnek, felülről az égből, a sejtett világok sugaras honából, hova mint eredeti hazájába álmodik a lélek, kell jönni amaz éltető, elevenítő, fenntartó, isteni fénynek, isteni sugárnak. Ez isteni fény, isteni sugár, tünik fel előttünk mintegy fénytengerben, a világ megváltó isteni országa; amaz ország, mely uralkodásában oly fenyegető, oly sérthetetlen és megdönthetetlen, mely alkot-

mányában annyira bevezett és tökéletes. Csak az, őh csak az, csak a világ-megváltó országa, csak a karácsonyi világalakító forradalmár birodalma oly erős, hatalmas, oly megingathatlan; csak e birodalom fenséges, sérthetetlen.

Mindaz mit emberi kéz, mindaz, mit emberi ész szült, alkotott, teremtett, legyen az látszólag bármi tökéletes, csak egy korlátolt és véges értelemnek, egy megkötözött és korlátolt erőnek, köszöni lételet, így már alkotása, teremtése perczen, a felbomlásnak, az előbbi, későbbi, de biztos romlásnak, mondjuk: enyészetnek, romboló esírát hordozza magában. Halandó nem alkot soha halhatatlant, véges ész nem szülhet, teremthet, végetlent. Ő csak, ő csupán, a karácsonyi király, az egyszerű jászol isteni gyermeke: az erős alkotó; az ő munkájában nincs halál, enyészet; csak az ő művein nincs az enyészetnek, romlásnak hatalma, az egyedül örök és mulást nem érő örökkön örökké.

Szentség, igazság, e műveknek alapja; szentség és igazság hozta létre őket, s tevé egy embernek, lángszellemnek művét isteni munkává s halandó emberből, az erős hit előtt, őt magát Krisztussá, hit szülte istenné.

Járjuk be kutató, fűrésző elménkel, a nagy mindenséget; keressük fel az ő és ujkor böleseit, megüljünk el azok alkotásaiban, tanulmányozzuk át azoknak utait, tanait, okoskodó bölesészetét és aztán vonjunk párhuzamot köztük, s a karácsonyi király, a hitben Krisztussá lett lángszellem örökéletű művei között; és ha elfogulatlanok lenni nem akarunk, ha betudunk látni és hatni a gondolatok mélyére, akkor a világ minden bölesei, vallásalapítói között, a legnagyobb eddig élt embernek, a világ alakító megváltónak fogunk előnyt adni. Ő hozzá sietünk, ő hozzá óhajtunk, ő hozzá szállunk a szent-vallásos ihlet repülő szárnyain, kezünkben a hitnek örökszép könyvével, a szent bibliával, ajkunkon a nagy, az ihletet apostol bűvös szavaival: „Uram! kihez mennek rajtad kívül, hisz örök életnek beszéde vagyon te nálad”. (János VI. 68.)

Karácsony ünnepe, szent ünnep, te a lelki szabadság. Jézus születésében, az örök megváltó igazság, világosság születésének szent és magasztos, isteni ünnepe: üdvözlégy!

Karácsony estéjén.

Boldog tanui a nagy éjnek —
Tündöklő szemű csillagok . . .
Születésén az Üdvösségnek
Betlém felett ragyogtatok . . .
Láttátok Őt a földre szállni
Liliomból gyermekké válni . . .
Milyen esoda több nem esék
Mióta áll a föld s az ég!

Rég volt az! Majd két ezer éve . . .
Néktek az csak egy pillanat!
Hány ember-öltő szállt a mélyre . . .
Emléke is alig maradt!
S ti azóta folyton ragyogtok —
Bűvös fényvel ragyogni fogtok,
És hirdetni a nagy esodát
Ezer és ezer éven át!

Ruth hol egykor kalászt böngészett
Dávid hol juhot őrizte —
Olajfák hegye a hol kékllett
S Jordánnak folya szent vize
Galileában — Judeában
Augustus császár fénykorában
Esék az, a mit láttátok
Tündöklő szemű csillagok!

Óh — ugy-e — hogy örvendezetek
Kimondhatatlan volt akkoron . . .!
Hisz szerte ömlő tündökléstek
Eláradott sok pásztoron
Kik sötét éjben dicsőülten
Fénytetek — bár megrémülten! —
Hallának menyből szózatot,
Melyet angyal hargoztatott!

„Ne féljete! — Öröm az néktek
S az egész népek öröme . . .
Megvan boesájtva már a vétek
S a bűnök tenger-özöne . . .
Mert megszületett a Megváltó —
Örök életre a megtartó; . . .
Istennek legyen dicsőség . . .
Embernek jó kedv — üdvösség!

Ti hirdetétek e dicsőséget —
— Bár tennők mi is veletek! —
Meglátna rajtunk az Üdvösséget —
Békét — tündöklő szemetek . . .
És új öröme gyuladnátok
Ajkaikról ha hallanátok:
„Dicsőség Néked Istenünk . . .
Jézus, örömünk — mindenünk”. —

Liskay János.

A félelmetes ember.

— Elbeszélés. —

Irta: S. SZABÓ JÓZSEF.

Felső-Ausztria egy kis városában töltöttem egyszer a nyarat. A város szép vidéken fekszik felséges kilátással a Salzkammergut hófödte bérezeire, főleg a Dachstein égbenyuló ormaira. Kristálytisza hegyi patakok szedelik át a város határát, telve egyszerű pisztrángokkal; üde, zöld növényzet látszik mindenfelé s pompás fenyőerdők terjesztenek köröskörül ózondus illatot. Szóval a kis városka már a természetből kellemes és egészséges nyári üdülésre van alkotva. Innen-onnan, Bécsből, Linzből, föl-

is keresi pár család, sőt egy borsodmegyei birtokos magyar báró villát vett ott s évről-évre ott tölti a nyári évadot! Tüzes vérű lovaival elegáns kocsi nap-nap mellett lehetett látni a város utcáin, amint erre vagy arra kocsizott.

Egyébként a város meglehetősen csendes. Vizos-ta, kavicsos utcáin csak a kerékpározók száguldoznak bő szében. Mint a kis városokban, úgy itt is csaknem minden ház előtt van egy-egy hosszú karosszék, amelyre, főleg esténként, kívül a város lakossága és beszélget, cseveg, nem ritkán jó, élvezetes sörrel is öntözve a kiszáradt torkokat. Képzelné lehet, hogy ezek az esteli beszélgetések ott, ahol csak asszonyok ülnek össze (pedig legtöbbszörre úgy van, mert a férfiak valamire bürgertárogznak), meglehetősen pletykát is hoznak felszínre s hogy főleg sok hihetetlen dolgot traktál a fehére nép, annyival inkább, mivel még meglehetősen babonás, és hisz a rendkívüliségekben. A város feletti várkastély titkai, a csaknem minden középkori német várban ismeretes vas szűz borzalmas regéje, már kiskorában megfogja a gyermekleány szívét s folyton nő vele a babonás félelem s hiedelem valami természetfölötti, mystikus dolog iránt.

Abban az időben, amikor én ott tartózkodtam, egy odaköltözött ügyvédrel forgalomba került hirt adott bő-séges táplálékot az asszonyok babonás fantáziájának. Ismertem az ügyvédet, gyakran találkoztam vele. Stark Károlynak hívták. Alacsony, tömzsi ember volt; esinos arcu, szöke, kékszemű, közeljárt a negyvenhez, de nem igen látszott rajta; jól gondozta magát s tisztán, csinnal öltözködött. Leggyakrabban egyedül járkált, társaságba ritkán ment, egy egész házat egymaga lakott s hivatalos óráin kívül is szeretett otthon maradni. A vendéglőben étkezett, eselédet nem tartott, csak egy takarítónőt. Nagy eszével és kitartó szorgalmával rövid idő alatt kiterjedt klienturára tett szert. Szép jövedelme volt, úgy hogy állása és jövedelme jóval felülhaladták a kis város bármely leányának igényeit.

És ennek az embernek nem volt egyéb vágya, mint feleségül venni bárkit is, csak becsületes leány legyen! És ezt a vágyat mégsem tölthette be, mert a leányok úgy irtóztak tőle, mint a pokolbeli ördögtől. A miatt a hirtől.

A hirtől pedig, ami Starkot a női világ előtt félelmetes emberré tette, az volt, hogy neki az egyik keze és egyik lába olyan, mint a kecskéé. Szőrös, kéz és lábfejein kecskekörmökkel. Honnan s kitől eredt a hirtől — nem tudhatni. A nép fantáziájának szüleménye volt-e csak, vagy pedig volt benne valami kis valóság — annak a jó Isten a megmondhatója. Az az egy bizonyos, hogy Stark jobb lába csudalatosképen hajlott, s mikor ment, bő nadrágja mellett is lehetett látni, hogy izületei a rendes emberi lábtól eltérők, valamint hogy lábfejei a szokottnál kisebbek. De hát ez lehetett valami olyan elferdülés, amilyen számtalan van az életben. Miért mindjárt holmi rendkívüliségekre gondolnunk?

Az is bizonyos, hogy Stark a balkezén mindig fekete keztyűt hordott s rendszeren vagy zsebébe, vagy kabátja szárnya alá dugta azt. Élő ember ugyan abból nagy ritkán s akkor is csak egy pillanatra láthatott valamit, alakját kivenni pedig épenséggel senkisémet volt képes. Stark gondosan óvakodott, hogy rendellenes nő-vésű tagjait, a kíváncsi szemek ne láthassák, s talán épen ezen titokzatosnak látszó, tulságos óvatosság volt az oka, hogy az a borzasztó hír terjedt el fölöle mindenfelé s tartotta magát erősen, habár egyes józan gondolkodású emberek próbáltak is ellenvetéseket tenni. Az mind nem ért semmit. Hisz az asszonyoknál, még a képzetek és felvilágosultak között is, nemzedékről-nemzedékre száll a gyermek elferdülésének eredetére vonatkozó bizonyos babonás hiedelem.

Stark kétségkívül tudott a rettenetes hírről, azért került lehetőleg az emberek társaságát. Mindamellett szíve vágyának olykor-olykor nem állhatott ellent, alkalomadtán szóba ereszkedett egyik-másik leánnyal, amelyik el nem futott tőle. Uri modora, s rendkívül kellemes társalgása, minőhöz a kis városban alig voltak szokva, néhány órára feledtették testi hiányait, de azért a fölöle elterjedt hír mindig ott motoszkált a leányok fejében, s mihelyt melegebb érzéssel fordult valamelyikhez, bizonyos leküzdhetetlen irtózáttal hagyta a faképnél.

Starkot láthatólag elkévdvetlenítette, sőt elkésérítette a nőknek vele szemben tanúsított magaviselete. De azért — csudalatos — nem igyekezett az elterjedt babonás hiedelmet megzafolni. Tehát kellett valamely eláruhatalatlan titkának lenni!

Egyszer mégis akadt egy leányra, aki némi számalmat kezdett érezni a különben esinos, kellemes és eszes szerencsétlen ember iránt és számalomból sokszor meghaligatta, sőt élvezte lebilincselő beszédét. Ismertem a leányt, nem régen jött a városba s a postán volt alkalmazásban. Nyulánk termetű, hosszukás, halovány arcu, nagy, méléző kék szemekkel. Ábrándozásra hajló teremtés volt, s alig barátkozott a többi leányokkal, akik fellengős lelkét bizonyosan nem értették vagy épen ki-nevették. Stark ellenben olyan szépen, olyan érdekesen tudott beszélni mindarról, ami nem közönséges, nem mindennapi. A városi pletyka nagyhamar össze is kötötte őket és mindenfelé suttogtak a fölöttébb pinkáns házasság létrejveteléről.

Marie — így hívták a leányt — az ábrándos, szöke Marie, eleinte nem igen gondolt arra, hogy őt még Stark feleségül is kérheti; számalom és ábránd vezették, amikor az ügyvéd társaságától nem irtózott. Ezt meg is mondta a férfinak:

— Látnom, hogy mindenki kerüli Önt. Pedig az ember társaságra van teremtve. Az ön lelke meg sokkal tartalmasabb, mintsemhogy annak elvonultsága veszteség ne volna a társadalomra. Az én lelkem szívesen lesz az ön lelkének barátja.

— Kisasszony — mondá Stark elérzékenyülve, — így nem igen szoktak én velem beszélni. Engedje meg, hogy megköszönjem e kegyet.

Ezzel kezdődött a mélyebb ismeretség. Az ügyvéd ezentúl, bár nagyobb feltűnés nélkül, de mikor csak szerét ejthette, gyakorta időzött a leány társaságában, s ilyenkor a rajongásig felfokozott állapotban tárta ki szép lelkét, úgy hogy szinte extasisba hozta az ábrándos leányt. Irodalom, művészet, történelem, vallás, a letűnt és való világok ezer alakulatai, sőt a napi élet egyes ese-

ményei mind-mind olyan élvezetes előadásban jelentek meg Starknál, hogy nem esoda, ha az exaltált, ideális gondolkodása leány egyszer azon vette észre magát, hogy szerelmes az ügyvéd szellemébe. Tehát az a sokszor emlegetett, de mindannyiszor letagadott platói szerelem, fejlődött ki lelkében.

Azt azonban előbb sejténie, később tapasztalnia kellett, hogy az ügyvéd szíve, mint a végkép kiszáradt szomju föld, fogadja az ő vonzalmát s reménykedve úgy értelmezi, mint ahogy azt a közönséges életben értelmezni szokták, s mint ahogy az ő vágya annyi év óta kiszínezte előtte azt a már-már elérhetetlennek vélt bogdóságot. Látta, érezte, tudta Marie, hogy az ügyvéd egyszer, akkor, talán már legközelebb előáll kérő szavával, de valami hitetlen nyugalom, és elzántság szállotta meg, úgyhogy a szellemigézet alól menekülni nem akart vagy talán nem is tudott. A városban azt beszélték, hogy Stark megbabonázta, azok pedig, akik hallottak valamit a hypnotismusról, azt mondták, hogy az ügyvéd suggestiója alatt áll.

Eközben Stark megkérte Mariet, émelgyős frázisok nélkül egyszerűen csak ennyit mondott neki:

— Kisasszony! Tudja mit beszélnek rólam. Kegyed ennek ellenére is meghallgatott, barátjává fogadott, társaságával újra élesztett s megmutatta, hogy nincsen a világ által elátkozott olyan ember, aki rokon lélekre ne találja. Köszönöt az életemet megédesítő feledhetlen, multért, de kérem engedjen többet reménylenem jövőre. Legyen feleségem!

Marie tudta, hogy ez a kérés okvetlenül be fog következni s most mégis torkán akadt a szó. Mit mondjon? Egyszerre visszatért nyugalma:

— Ügyvéd úr! — szólalt meg — élnek az ön szülei?

— Nem élnek, kisasszony. Apámat kiskoromban elveszítettem, áldott jó anyám csak épenhogy fölnevelhetett sok sirás közt, ezer gondal, ő is a sirba szállt. Egyedül maradtam, rokonaim megtagadtak, elfeledtek, melegebb érzésekre szívem eddig nem hevülhetett, mert, ha akart, a mindenki részéről tapasztalt félelem és irtózat utját állta.

Marie lángoló arccal, elrészényült szívvel hallgatta, aztán ideális lényének egész erejét összeszedve mondá:

— Én is egyedül állok ügyvéd úr, én nem félek öntől s ha úgy kívánja, leszek a felesége.

Az eljegyzést nemsokára megtartották, még azalatt az idő alatt, míg én abban a kis német városban maradtam. Láttam is Starkot sugárzó arccal, friss léptekkel járni s láttam Mariet a postán változhatlan nyájassággal és nyugodtsággal végezni teendőit.

Azonban az esküvő előtt haza kellett jönnöm, s később levélből tudtam meg, hogy az esküvő a lehető legnagyobb esendben, s a mulhatlanul szükséges személyek jelenlétében csakugyan megtörtént.

Néhány nap múlva Marie nyomtalanul eltűnt. Starknak egy hosszú törvényszéki tárgyalásra kellett menni a közeli kerületi városba s midőn este fáradtan haza érkezett, felesége nem volt sehol. Kétségbeesve kutatott utána. Egyik asztalon nyitott könyv feküdt. Ribot-é az átöröklésről. Ezt olvasta bizonyosan. Eszébe ötlött az ügyvédnek, hogy megnézze, mi van ott, ahol félben hagyta. És olvasta a következőket: „A szervezet hibás eltéréseinek átöröklése ki van derítve. Egyik legesudásabb és legismeretesebb példája ennek Lambert Eduárd, kinek teste — arca, tenyere, talpa kivételével — szarunemű kemény héjjal volt borítva, amely csattogva ütődött össze. Hat gyermeke volt, akik hat hetes koruktól ugyanezt a tulajdonságot mutattak föl. Egyik elemedett koru lett s épügy átruházta fiaira, ezek meg utódaikra ezt a tulajdonságot átöröklizték.“ A másik lapon egy czédulát talált s rajta láthatólag izgatott és kuszált vonásokkal a következő sorokat:

— Károly! A lélek él, találkozunk, de e testben soha, nem lehet . . . nem lehet . . . borzasztó, soha itt.

Hová lett Marie? senkisé tudja. A kinek érdekében állott volna, soha nem kerestette.

Starkot e csapás mélyen lesújtotta. Csakhamar tudott hazán, irodáján és elköltözött a városból. Mikor két év múlva ismét odamentem nyaralni, már csak a pleyka tartotta magát róla, de az aztán hihetetlenül megnőtt és mindent apróra tudott a néhány napos házasság életéből.

De bizonyosan máig sem lehet tudni, hogy miért tűnt el és háová lett az ábrándos Marie?

Felhők az égen.

Irta: HARMATZY LORÁNT.

Személyek:

BELLOVÁR SÁNDOR miniszteri fogalmazó.
VERA felesége.
KATTOWITZ BOLDIZSÁRNÉ Vera mamája.
LIZI eseléd Bellováréknál.

Szin: Izlésesen butorozott ebéd. Minden vadonat új. A falakon metezték és fényképek függnek. A butorzatnak még meg van az a bizonyos „új” szaga. Az egyik ablakban kalizka lóg, benne egy kanári madár, mely vigan esieseregve ugrál s közben esipeget a rácsba dugott ezukordarabkákból. Az asztal terítve van két személyre.

Történi: Bellováréknál, második héten a nászutazás után. Délután van, 1/2 óra. Vera és Sándor az asztalnál ülve ebédelnek.

Vera (egy darab marhapesenyét rak a férje tányrjára, aztán magának is vesz).

Sándor (erőlődik, hogy felvagdalthassa a peccenyét, magában). De kemény ez a hus, vagy talán a kés nem elég éles? Alig lehet felvágni.

Vera (titoktan, aggodalmasan nézi férje mozdulatait). Sándor (hangosan). Hanem te! Hallod, ez a hus botránosan kemény!

Vera (kedvetlenül). Én is észrevettem, még mikor nyers volt.

Sándor (bosszusan leteszi evőeszközeit). Ha észrevetted, miért nem vágta a Lizi fejéhez? Furcsa!

Vera: Ugyan kérlek, ne bosszants! Elég baj nekem, hogy rossz az ebéd; még (gyöngéd aggodással) azt fogod majd hinni, hogy nem értek a főzéshez; pedig hidd el, én nem vagyok az oka. A hus volt rossz, Lizi rossz húst hozott.

Sándor: Mondtam már, hogy miért nem vágta a fejéhez? (Bort tölt Verának és magának)

Vera: Hát ugyan te megtettél volna? Pedig hidd el, Lizi megérdemelné. Először is mindent elront, nem

vigyáz, aztán folyton becsap, megesal, igen, még meg is esal! Az anyuskám szakácsnéja olesóbban hoz mindent egy pár krajczárral.

Sándor (könnyelmű fel sem vevéssel). Ha még csak pár krajczár . . . (Iszik.)

Vera (komoly bölcseséggel). Igen, de az év 365 napból áll.

Sándor (tréfásan). Ugy bizony, néha 366-ból is. Különb, édesem, hallottad e valaha, hogy a fiatal házassokat be nem csapja a eselédjük? Ez már szokás; elismerem, hogy rossz szokás, de ez már így volt a rómaiak korában is. Örülünk, ha Lizi elég kegyes és szerény és megelégszik csak krajczárakkal. Egyébként ha Lizi nem felel meg, mondj fel neki.

Vera (meglepetve). Felmondjak . . . ?

Sándor: Persze! (Más hangon.) Lesz még valami? Mondd csak eziesus!

Vera: Lesz, almásrétes.

Sándor: Brávó! Ezt már szeretem! Kedvencz tésztám. Majd kárpótlom magamat!

(Rövid szünet.)

Sándor: Te! Hát lesz-e valami abból a rétesből, vagy nem lesz?

Vera: Persze, csak hogy azt hiszem, még nem lesz egészen kész azért nem hozza Lizi.

Sándor: Majd esöngetek neki, megkérdezem. (Megfogja a lámpáról lelógo villanyos csengő körtjét.)

Vera: Ne csöngesd, várj még egy kicsit.

Sándor: No jó, hanem figyelmeztettek, hogy nem soká, mert éhes vagyok.

Vera: Sanyikám! Én mondanék neked valamit.

Sándor: Csak rajta! Ki vele!

Vera: Az imént ajánlottad, hogy mondjak fel Lizinek. Tudod-e, hogy ez nem is volna olyan rossz? (Gyermekes naivsággal.) Hiszen én még úgy se mondtam fel sohasem! Pedig ezt is meg kellene tanulnom, ez is a háztartáshoz tartozik.

Sándor: Helyes, nagyon helyes. (Türelmetlenül.) Hanem én nem várok tovább arra a rétesre! (Csönget.)

Vera: Mondom neked, hogy még nincs készen.

Sándor: Hát siessen! (Ujra csönget.) Ez a Lizi is, ugy látszik, elaludt. (Dühösen, hosszasan csönget.)

Lizi (bejön). Csöngetni tetszett?

Sándor: Persze!

Lizi: Mi tetszik?

Sándor: Kész-e már az a rétes?

Lizi: Igen. (Magában.) Ha tudnátok, milyen szépen megpirult!

Sándor (hevességet türtöztetve). Hát akkor, hogy az ur Isten áldja meg, miért nem hozza?

Lizi: Nem tudtam, hogy már hozhatom.

Vera: Hát ha kész van, hozhatja; gyorsan!

Lizi: (El.)

Sándor: Látod! Tudtam én, hogy készen van!

Vera: Meglásd, rossz lesz, még várni kellett volna egy kissé.

Lizi (bejön, tálat hoz, rajta a rétes, mely teljesen össze van égve. Leteszi a tálat, aztán nyugodtan kimegy, magával vivén a peccenyét.)

Sándor (előrehajlik s felállva nézi a rétest és a feleségét. A rétesre mutatva). Hát ez micsoda? Hiszen ti szénégetők vagytok!

Vera (sirva fakad). Istenem! Istenem! Az a Lizi összeégette teljesen!

Sándor: És még van benne annyi arcátlanság, hogy fel meri adni az asztalra! Így meggyalázni az én legkedvesebb ételemet! (Csöngetni akar, kezét kinyújtja a körte felé, de aztán meggondolja magát.) Így tönkretenni az egész ebédet! (Mindinkább belelovalva magát a haragba.) Mert igen! tönkretettétek teljesen! Ehetetlen volt minden! A leves, a jó metélke-leves olyan volt, mintha . . . majd megmondom micsoda lenne; a husról nem is szólok! A peccenyé talán jó lehetett volna faburkolatnak, de nem enni! A rétes, az én rétesem, tiszta szén! (Mindinkább feltűzelve magát.) Aztán még esodálkóznátok, ha vendéglőbe mennék ebédelni! Skandalum! (Feláll dühösen, az asztalkendőt az asztalra dobja, a dohányzó asztalka mellé lép, s keresgél a szivarok között.)

Vera (pityeregve). Hidd el, Sanyi, nem én rontottam el. Nem is voltam itthon. Az anyuskámnál voltam.

Sándor (rágyuit egy cigarettára, még mindég hevesen). No tessék! (Öt utánozva.) „Az anyuskámnál voltam!“ Hiszen az a baj, hogy az anyuskádnál voltál. Tetszett volna a konyhába lenned!

Vera: Mäskor is elmentem már itthonról dél-előttönként, és soha sem volt még eddig semmi baj

Sándor: Az véletlen szerenése volt. Így aztán nem esoda, ha rossz minden, hiszen ez a eseléd azt teheti, amit akar, mikor az asszonya egész délelött kóborol.

Vera (aprehenzív fagyossággal). Igenis! Én nem kóboroltam; én nem szoktam kóborolni! Tetszik tudni?

Sándor: Nem-e? Hiszen az előbb mondtad, hogy az anyuskádnál lebzeltél és őket is hátráltattad a munkában.

Vera (könnyező szemekkel). Hát már azt sem akarod megengedni, hogy az anyuskámhoz menjek?

Sándor (idegesen, kissé emeltebb hangon). Ugyan kérlek, ne csinálj itt nekem jeleneteket!

Vera: Te meg ne kiabálj így reám!

Sándor (ordítva). Kiabál az öreg ördög! (Dühösen fel s alá jár a szobában.) Dolgozom egész dél-előtt, s mikor halálra fáradva hazajövök s azt hiszem, hogy felfrissülhetek testileg és szellemileg, mikor azt hiszem, hogy egy üditő jó ebéd után a feleségem társaságában pihenhetek nyugodtan, kívül, hogy ő először is egész délelött nem volt itthon és hagyta, hogy Lizi agyonsilányitson mindent, másodsor, mikor szót merek ezért tenni, ha megmerem mondani a véleményemet, kész a patália! Tessék! A házassélet örömei . . . Mondhatom . . . Na! . . .

Vera (sértődve). Csak rajta! Fejezd be, tudom, hogy csak azt akartad mondani, hogy sajnálok azt a percet, mikor elvettél feleségül! Csak rajta! Mondd ki nyíltan, nem fogok esodálkózni ezen sem! (Könnyeit igyekszik visszafojtani.)

Sándor (indulatosan). Vera!

Vera: No csak fenyegecs! A poroló-pálcza az előszobában van, verj meg! Hiszen a férjem vagy! (Sirva fakad.)

Sándor (két kezével megfogja a fejét). Pfüh!

Ez már bizony isten sok! Az embernek meg kell boldulnia! (Nagy léptekkel jár fel s alá.)

Vera (felkel az asztal mellől s az egyik ablak mellett levő ottoman egyik sarkába ül, szeméit törülgeti s közbe könnyes szemekkel néz ki a szomszéd háztetőkre).

Sándor (egy darabig még mérgesen jár fel s alá, aztán a másik ablakhoz megy, szintén kinéz s közbe nagy füstfelhőket ereget a cigarettájából).

(Szünet.)

(Mindketten adják az aprehenzív, de titokban figyelik egymást. A kis kanári pedig megelégetve a czukoresipegetést, felugrik a kalizka legfelső rudjára és esattogó hangon kezd trillázni.)

Sándor (félhangosan az ablaknál, nyugodt hangon.) Az ember esendes családí tüzhely után sóvárog s tessék, mit ér el. Hajaj! (Sóhajt.)

Vera (félhangosan a diván sarkában). Én nem vágyódom csak szeretetteljes gyöngédség után s ime, mit nyerek? Hajaj! (Sóhajt.)

Sándor (magában). Voltaképen igaza van. Talán kissé durva is voltam, de hát nem tud magán mindenki uralkodni. Pedig alapjában véve nem is ő a hibás . . .

Igazán goromba voltam hozzá! Beesütemre, kár volt. Ostoba voltam. Hiszen nem ő rontotta el az ebédet. Én is elmennék az anyámhoz, ha nem lakték az ötödik meggyében Hanem az a Lizi . . . (Összeszorítja az öklét)

Vera (magában). Hogy haragszik! Ami az igazat illeti, talán van is rá oka. Szegény Sanyi, dolgozik érem, csak hogy boldoggá tehessen, és én mégis ingereltem. Hiszen elmehettem volna a mamához délután is; tudhattam volna, hogy Lizire nem lehet bízni semmit sem. Hanem az a Lizi! . . . Most ő miatta haragszik rám a férjeeském.

(Szemeik találkoznak, gyorsan mindkettő félrenéz.)

Sándor (magában). Ugy látszik, komolyan haragszik.

Vera (magában). Igazán dühös reám.

Sándor (eltávozik az ablaktól, a hamutálkába ejti cigarettáját, néhányszor fel s alá jár lehajtott fővel, aztán az asztalhoz lép, egy villával kissé megpiszkálja a rétest, egy darabot kivessz és megkóstolja). Pedig kitünő lenne, csak ne volna így összeégetve!

Vera (figyelemmel nézi titokban Sándor mozdulatait).

Sándor: Hanem így bizony isten ehetetlen. (Kevés bort tölt magának, lassan kiissza a poharat. Hátal áll a feleségének)

Vera (csendeson felkel, a férje mögé jön. Ez nem veszi észre. A tarka ferragán szőnyeg teljesen eltomptja a léptek zaját. Midőn Sándor leteszi a poharat, átfogja karjaival a nyakát s vállára hajtja a fejét; gyöngéd hangon). Fiaeszkám . . . Haragszol . . . ?

Sándor (meglepetve és boldogan öleli magához). Haragudni? Te reád? Drága egyetlenem! Nem! Nem! Bocsáss meg! És te se haragszol én reám? a te rossz férjeeskédre?

Vera (hosszasan esókolja). Érted ezt a feleletet?

Sándor: Értem, te édes! (Véletlenül az asztalra néz. Szigorú hangon a rétesre mutatva.) Hanem ezt a szemetet vitesd el a szemem elől. Hívd be Lizit, hogy szedje le az asztalt.

Vera: Sanyikám! Én azt gondolom, hogy Lizinek ezen utolsó műve csak egy befejezést nyerhet.

Sándor: Milyen befejezést? Éhes vagy te is? Most már a Hungáriában sem kapsz ebédet, már 1/4 van.

Vera: Nem azt gondoltam. Hanem ugye Lizi volt az oka, hogy mi így esszepöröltünk. (Enyelgő panaszos hangon.) Miatta okozunk magunknak kellemetlenségeket. Összeveszünk, pedig ugy szeretjük egymást. No mond, hát érdemes ez? (Sándor megesókolja a kezét.)

Ugy-e nem? Legjobb lesz Lizinek felmondani.

Sándor: Persze. Jó lesz, nagyon. Majd esengetek neki, behívom. (Csönget.)

Vera: Te szólj neki, vagy én szóljak?

Sándor: Neked kell, te vagy a háziasszony.

Vera: Jó!

Lizi (bejön s szó nélkül vár az ajtóban).

Vera (erélyes hangon). Lizi!

Lizi (egykedvűen). Tessék?

Vera (hovatovább fogó bátorsággal). Azt akarom mondani . . . csak . . . hogy . . . azt akarom . . . mondani magának . . . magának mondani . . . hogy . . . (más hangon) leszedheti az asztalt.

Lizi (szó nélkül el).

Sándor: De eziesus! Hát te ezt felmondásnak nevezed?

Vera (kétségbeesve). De hát hogyan mondjam meg neki, az istenért?

Sándor: Hogy? Mondd meg neki, hogy (kevély hangon) lusta, ügyetlen számár! Felmondunk, kidobunk, pusztulj, alló, mars ki! Nem kell vele teketőrízni sokat. Par szó épp ugy megteszi a hatást. Nem kell ide valami nagy szónoklat!

Vera: Hát mondd te meg neki. (Sándor elhárító mozdulatot tesz.) Hiszen te vagy a ház ura, több tekintélyed van, mint én nekem.

Sándor: Hová gondolsz? Én? Nem. Ez a te dolgod, édes, a eselédügy a háziasszony hatáskörébe esik.

Vera: (hizelkedve simogatja az arzat.) Hátha én szépen megkérdelek: csak most, csak ez egyszer, hogy hadd tanuljak, hadd lássak példát, többet soha sem kérem, csak most! Ugy-e megteszed? Majd esengetek neki. (Csönget.) Most pedig nézd, én ide ülök komolyan, hadd lássa, hogy nem tréfálunk. (Leül az ottomanra.) Te pedig állj oda az asztal mellé. Nem volna-e jó, ha begombolnád a kabátodat, akkor komolyabb a kinézésed.

Sándor (ugy tesz; magában). Jaj, jaj! Mi lesz ebből. Istenem! Ihless! (Lizi bejön.) Már itt van!

Lizi: Tessék?

Vera (Sándorra néz, ki köhécsel és nagyon komoly arzat csinál). Az ur akar magának valamit mondani.

Sándor: (izgatottan, fokozódó zavarban). Igen, Lizi, én akarok magának valamit mondani . . . izé . . . hogy is mondjam . . . (Más hangon, nyájasan.) Ugyan édes Lizi, szedje le az asztalt!

Lizi (nehézkösen és ügyetlenül, esörömpölve engedelmeskedik.)

Vera (Sándorhoz lép s félrevonja az egyik ablakhoz. A következő párbeszéd élénken, de suttogva folyik).

Sanyi! (Öt utánözva.) De ciezám! Hát te ezt felmondásnak nevezed?

Sándor (kedvetlenül). Hagyd el! Én igazán...
Vera: Ugy-e nem mered, és még csodálkozol rajtam! Ez hát az erős férfi, a teremtés ura?

Sándor: Kérlek, érts meg! Nem az a lényeges, hogy merem-e vagy sem, de az, hogy helyesen tesszük-e, ha Lizit elküldjük? (Meggyőző hangon, csak hogy elterelje magáról a felmondás teljesítését.) Hát csakugyan olyan rossz-e Lizi? Igaz, hogy a mai ebédet elrontotta teljesen, de édes angyalkám, ez előfordul mással is; aztán hogy rendetlen, ügyetlen, lompos? Oh! Ha láttad volna az én legénykori kiszolgálónémat! Az volt csak a diszpédány! Lizi hozzáképest valóságos uri dáma!

Vera (csodálkozva). Nem értelek, hogy beszélsz.
Sándor (magában). Hiszen én sem, az igazat megvallva. Hiszen úgy szeretném én is kidobni azt a Lizit, de zsenirozom magamat neki felmondani. Ezt meg csak nem mondhatom a feleségemnek, hová lenne a respektus?

Vera (meggyőződéssel). Nem, nem Sanyi! Neked jó szíved van, de te azt most méltatlanra pazarlod. Végy erőt magadon.

Sándor: Férfi létemre támadjak meg egy gyöngé nőt?

Vera: Gyöngé? Ugyan nézd csak, micsoda izmos karjai vannak. Hiszen ő egyedül kikergethetne mindkettőnket.

Sándor: No hát akkor?

Vera: Sándor! Légy bátor! Oly szépen mondtad el nekem: „Lusta, ügyetlen, mars ki!” No mondd el neki is!

Sándor (megadással). Legyen tehát! (Lizéhez, ki e párbeszéd alatt ki-s bejárt-kelt és az ebédlet egészen összerendezte.) Lizi!

Lizi: Tessék?

Sándor: Éppen arról beszéltünk a feleségemmel, hogy... (megakad).

Vera (sugva). Ügyetlen, lusta! Mars ki!

Sándor (sugva Verához). Nem, mégsem tehetem! (Lizéhez hangosan.) Hozzon kérem egy pohár vizet!

Lizi (magában). Hát ezeknek mi bajok van velük? (El).

Vera (pityergő hangon). Hát tovább is is törünk kell ezt a Lizit? Sanyi! Te nem vagy férfi!

Sándor: Dehogy nem vagyok... de... édes szenteckém, értsd meg... (az előszobában csengetés hallatszik. Boszusan magában). Kit hoz megint az ördög? Az ember egy perczig sem lehet békében.

Vera (halkan). Pszt! Maradj esendesen! (Ovatosan kissé kinyitja az ajtót, s kikukueskél, aztán kitarja egészen). A Mama! Kisztihand! (Elé megy).

Sándor (magában). No! A mama is jókor jött! (Egy eszmétől megragadva, felderült arccal). Persze jókor jött! Jobbkor nem is jöhetett volna! (Hozzá siet és üdvözl).

A mama (kalapját leteszi). No, mi ujság, gyerekek? Hogy vagytok?

Vera (kissé kedvetlenül). Köszönjük, jól vagyunk mi... izé... baj van mama!

A mama: Nono! Micsoda!

Sándor: Nagy gondot ad a kabinetválság.

A mama: Hogyhogy?

Vera: Hát Lizi rossz, ügyetlen, gondatlan...

Sándor: (folytatva)... ma is összeégette a rétest. Igen!

A mama: No bizony, hisz ennek igen egyszerű a megoldása, el kell bocsájtani.

Vera: Ezt mondom én is, de Sanyi nem akar neki felmondani.

Sándor (közbevág). Nem igaz, azaz pardon... nincs egészen úgy. Kérem szépen, értsük meg egymást, Te nem akarsz neki felmondani, én tőlem ugyan mehetne akárhová!

Vera: Mondd csak mama, ki szokott nálatok felmondani a cselédnek? Ugy-e a papa?

Sándor: Ugy-e nem a papa? (Közrefogják).

A mama: Oh! A papa nem ér rá ilyenekre.

Sándor (Verához). Látod kedvesem! (A mamához). Mama! Talán — ha otthon is Te szoktad... szokhatnád nálunk is (tartózkodóan) felmondhatnád Lizinek a nevünkben?!

A mama: De gyerekek! Tudjátok, hogy nem szeretek beleavatkozni a ti dolgotokba.

Sándor: Igen, igen, tudjuk, de most saját magunk kérjük!

Vera: Igen mama, igen! Tedd meg! Édes, aranyos, cukros mama, csak most, ez egyszer!

Sándor: Csak kivételképen!

Vera: Igen, igen! A házibékénk, a boldogságunk függ tőle.

A mama: (csodálkozva). Házibéke? Boldogság?

Vera (önfeledten). No igen! Hiszen Lizi miatt kaptunk össze.

A mama: Összekaptatok?

Vera (Sándor vállára hajtja a fejét, szégyenlően). Kicsuszott a számon. (Hirtelen). De már nem haragszunk, ugy-e Sanyi?

Sándor (átölelve megcsókolja a kezét). Te édes! Dehogy! Hiszen az se volt harag, csak egy kis felhevülés, egy kis felhő a boldogságunk egén.

(Rövid szünet.)

Vera: Nos mama...?

Sándor (kérve). Édes mama! Tedd meg!

A mama: No hát, ha minden áron akarjátok, nem bánom! Isten neki! (Kifelé indul.) Lizi! Lizi! (El)

Sándor (Verához) hallgassuk meg, hogy csinálja a mama.

Vera (halkan). Jól van! Jer ide a kuleslyukhoz. (Hallgatóznak).

A mama (künn). Hallja Lizi! Magával a mint hallom, nincsennek megelégedve. Tizenötödikén mehet!

Lizi: De kérem nagysága...

A mama (szigorú hangon) Tizenötödikén mehet! Punktum!

Sándor (magában). Nagyszerűen csinálta a mama. Igazán nagyszerűen. Pár szót és meg van. Komolyan mondom, én magam sem tudtam volna jobban csinálni!

Vera (sugva, büszkén). Hallottad a mamát?

A mama (az ajtót kinyitja, megáll). Kész van. Tizenötödikén megy. Visszaszól). Hiába minden!

Sándor: Mit csinál?

A mama: Sir.

Vera: (szánakozva, szomorúan). Szegény. Talán mégis elhamarkodtuk a dolgot?

Sándor (megkönnyebbülten). Dehogy! Nagyon jól van ez így! Köszönöm mama! (Kezteskököl)

A mama: Szívesen! máskor is!

Vera: (kapva a szót). Máskor is? Igazán? De jó is vagy Te anyuskám! Hát legközelebb megint...?

A mama: No-no! Talán nem olyan sürgős. Aztán lásd, neked is meg kell tanulnod, mert majd ha férjnél levő leányod lesz, ki fog majd nálok felmondani? Vagy akkor majd a nagymamát fogjátok előkeresni?

(Függöny).

A szeretet.

Irta: KEMÉNY LAJOS.

Mindenüvé beszöl,
Mindenüvé benéz...
Szívében a jószág,
Ajkain édes méz.
Égő könyvet törül,
Fájó sebet hegeszt...
Pusztá, üres kézzel
Senkit el nem ereszt.

Godos anyamadár
Kiesi fészék felett,
Ovja, takargatja
A gyöngé életét.
Kaczagó hó-galamb
A gyermek-szobában;
Égő piros rózsza
Az arcz bitorában.

Szép halavány arczon,
Könyező bus szemben:
A síró kagylóban
Rejtegetett gyöngyszem.
Szelid esti szellő,
Vágyó sohajtásban;
Frisss hajnali harmat
A hol hervadás van.

Nyomor konyhójában:
Édes falat kenyér;
Sűrű, sötét fátöl
Annál, kit szégyen ér.
Mezítelen árva
Meleg rokolyája;
Az üldözött rabnak:
Menhelye, tanyája.

Viharos tengeren:
Mentő horog — bárka
Özvegy kamrájában:
Gondoskodó Márta.
A szerető szívnek
Büvös csalogánya;
A hervadó élet
Mosolygó viránya.

Gileádi balzsam:
Sebzett lélek, — testre;
Feltűtő borostyán:
A kis sirkeresztre.
Megtört, fáradt szemek
Selyem szemfedője...
Szívárványos arany
Reménytelen beszöve...

* * *

Mindenüvé benéz,
Mindenkit felkeres!...
Csak az én kis szobám,
Kis fészem oly üres!...
Csak az én szívemtől
Fordul el hidegen.
Csak én vagyok neki
Elhagyott, — idegen!...

Kezében telt kosár...
— Ah! mennyi drága kincs!
De az én számomra
Benn egy szemernyi sincs!...
Mindenkit megcsókol,
Meleg karral font át...
Minden kis hajlékban
Gyújtott karácsonyfát!...

Csak hozzám nem tér be!...
Ah! minek is jöne!
Könyvet hullatni tán
Liljom-szenfedőre?!...
... Az én lakom most is
Virágos ravatal...
Rajta rózsabimbó,
Oly szép, oly fiatal!

Oly szép! oly fiatal!
S már gyászravatalom!
Szerelmes gyermekem!
Gyönyörű angyalom
Oly szép! oly fiatal!
S hideg márványszobor!
Máznak — csak egy rózsza;
Nekem: rózsabokor!

Máznak: egy szép leány...
Nekem: egy menyország!...
És mégis letépték,
... Mégis elorozták!...
Rózsza után: bimbó,
Anyá után: gyermek!...
Virágos sirhalom
Alatt, — fiatalon! —
Alusznak, — pihennek!...

Három árva gyermek...
Ninesen édes anyjuk!...
A szegényes ruha
Csupa foszlány rajtuk...
... Összeomlott éden...
... Tépott, roncsolt fészék...
Oh! a sötét bánat
Hozzám de benézett!...

Hát Te, — a ki jössz-mégy,
Kit annyian várnak:
Nem térsz be vendégül
Ennek a bus háznak? —
Ezt a vérző szívet
Nincs ki bekötözze:
Orvosnak, barátnak
Nem térsz be? nem jössz-e?!

Mindenki számára
Van egy édes szavad;
Jóság a nyomodban,
Szeretet vagy magad...
Ott állsz védő szárnynyal
Kis Betlehem felett...
A fényes csillagban,
S ahol a szív dobban:
Ott ragyog a neved!...

Oh! jöjj be egy perczre!...
... Kincset én nem kérek:
Takard be árváim,
Takard szegénykéket!...
S szép két angyalomért,
Kit elvittél tőlem:
Nekem, — aki fáradt —
Puha, meleg ágyat
Vess a temetőben!...

A bosszú.

— Anyós-história egy levélben. —

Irta: MATOLCSY PÁL.

Édes Vilmám!

Örömmel olvastam leveledet, melyben tudatod, hogy boldog vagy s hogy emlékeimet szivedből sem idők, sem emberek ki nem pusztították. Igazán jól esett megemlékezésed; mintegy a földből bujtál ki láthatatlan bujdosád után, kiről azt sem tudtam már, élsz-e, vagy meghaltál. Jó, hogy élsz; látom, boldog vagy — légy is az, boldogabb mint én...

Hajh, a megpróbáltatások és csapások, miket én átéltem, keserű ízt adnak soraimnak már levelem elején. De te, kivel együtt tanultam örülni az életnek, azt hiszem, nem veszed tőlem rossz néven, ha egyet-mást elpanaszolok neked. Tudom, hogy benned hű barátot lelek fájdalomaim megosztására.

Drága soraid felelevenítették lelkemben a felsőbb leányiskolai kedves emlékeket, s önkénytelenül elővettem albumomat, melybe e vészes szavakat írad:

„De lelkedet, ha bú nyomja
S körülte senki sincs, csak a titkos magány,
Jussak én eszedbe s akkor gondolj reám!...”

Oh, ha te ezt sejtethet volna, mily keserű igazság-gá nővi ki magát e néhány sor köztünk, tudom, nem irtad volna azt nekem.

Elhagytuk az iskolát. Megszűntünk szerelmesek lenni a magyar irodalom csinos tanárába, átadtuk a shanseot a pisze francia kisasszonynak. Az igazgató öngyűlöletének minden elkövetett bűnét megbocsátva, neki teljes feloldozást adtunk. Szép lányok voltunk, telve boldog vágyakkal, nagy igényekkel. Hiszen emlékszel, mikor egyszer az elmaradt phisica óra helyett bejegyeztük mindnyáján jövődöbelink kivánt tulajdonait. Még most is megvan lomjaim közt az a papirdarab.

Az én vágyam, tudod az volt, hogy vőlegényem szépen tudjon énekelni és sugár fekete bajusza, meg csókszákála legyen... A többitől nem beszélünk... Oh, ki hitte volna, hogy a szépen éneklő szép férfiak a bor mellett még szebben tudnak és még jobban szeretnek énekelni? hogy a sugár fekete bajusz és csókszákáll más szemeknek is tetszhetik, — s hogy ezt a fekete bajuszu, csókszákállás és szép éneklő férjet is csak olyan közönséges anya szülte, kiből, ha fia megnősül, szintén csak olyan anyós. lesz mint a többi.

Árva vagyok, nem ismertem anyámat s bár tiszteltetl gondolkok rá mindennap, nem hiszem, hogy ő is jobb lett volna a többinél; s azért nem tudom utálni a férfiakat, kik az anyósokra minden rosszat mondanak. Nincs az a sületlen anyósélez, mely ne gyönyörködtetne; nincs az a lehetetlen anyósmese, melyben hinni ne tudnék... Az én anyóssommal a leghetlenebb dolog történt.

Azt, mi után ostoba leány ésszel oly epedve vágytam, 17 éves koromban megadta az ég. Jegyesem s később férjem nemesak hogy a fenti tulajdonok mindenikével birt, de azok mellett még fáinul tudott inni is. Eleinte feltűnően előékeny, csupa figyelem és gyöngédség volt irántam, bár néha sok nyers öszinteséget megengedett magának; hanem az, én szerintem mind igen jól állott neki. Oly buta tudtam lenni, hogy daczára a csaknem világos kijelentésnek, miszerint engem pénzemért vesz el, határtalan szerelemből mentem hozzá. Különbön foglalkozására nézve gyógyszerész volt, de gyógyszerész nélkül. S azon időig, míg a patkát megszerzi, ott kellett laknunk anyja birtokán, lenn, messze, messze, Temesmegyében, a hol minden ételt másképp főznek, mint nálunk; mindent egészen megfordítva csinálnak.

Anyóssom az anyósok leganyósabbika volt, tele gyűlölettel a világ iránt s irigységgel a fiatalokkal szemben. Mondják, hogy leány korában messzi földön keresni kellett párját szépség dolgában; s most, a hajdani szépség romjain gunnyasztva, hideg gyűlölet minden szava, ha arról kell beszélnie, a mi szép.

Puff, frufu, zsuzu... satöbbi „sallangok“ felémelyítették a gyomrát első tekintetre. El se képzelheted a helyzetet, mi itt reám várt. Hát még a konyhán! Nem győztem volna hallgatni a sok oktatást. Semmi jót nem tudtam neki csinálni; soha egy ételnek savát-borsát jól el nem találtam... Oh, de vétezik is az ember — akár hányszor hibáztattam, hogy a körmenetek létániájába mért nem tették bele azt is, hogy: „anyóssal-lakástól — meints meg, uram, minket!”

Eleinte sokat sírtam; s férjem vigasztalt is jó ideig, hanem aztán kifogyott ő is a vigasztalásból s hogy ne kelljen egyrészt az anyja viseletét, másrészt az én helyzetemet látnia, ezimboráinak élt; néha napokig se jött haza. És a mellett, hogy engem elhanyagolt, csaknem teljesen nyakára hágtott annak a különben is megterhelt birtoknak, melynek árából a fele patikarész fedezendő lett volna.

Mikor aztán átláttam, hogy én ezen a helyzeten változtatni nem tudok, kezdtem cynicus lenni. Könnyen vettem a dolgot. Lesz a mi lesz: ha ti úgy, én is úgy. Az anyósom leczkétetése az után nem maradtak szó nélkül... Barátom, anyi borsot nem tört még anyós orra alá ember, mint én. Reggeltől estig folyt a csepatepaté a házban minden nap. Az egész eselenség az én pártomon volt, anyósom bosszantására indított hadjáratomban.

Reggel mindig 9 órakor keltem; pongyolámhoz másfél méteres sleppet ragasztottam; festettem magamat, udvaroltattam magamnak a káplánnal; megtanultam cigarettázni; reggeltől estig dalolva jártam ki s be, a mitől anyósomat a hideg rázta; a hajamat rövidre nyíratam; úgy néztem ki, mint egy pinézernő; a konyhába egy héten kétszer, ha benéztem; akkor is, az az étel, a melyikhez hozzányultam, az ördögé lett; anyósom legkedvesebb iromba maeskáját csupa ügyetlenségből leöntöttem a forró levessel; a konyhaórát hol előre, hol hátra igazítottam egy-két órával; a kötőpamutja minden nap el volt szakítva; az imádságos könyvét meg pláne az esővízes kádba ejtettem; a papaszemére ő maga lépett rá az én kiesztelt intézkedésem folytán; az öreg főtisztelendőt pedig ráültettem anyósom legujabb kalapjára... stb. stb.

Mindezen csinyek eredetét sejtette ugyan, de alattomoságom ügyesen volt játszva; míg egyszer a tükörből meglátta, hogy háta mögött számfületeket csinálók rá s akkor rajtavesztettem.

Lett ebből aztán olyan komédia, hogy az Isten a megmondhatója. Azt mondta, hogy ha a fia hazajön, megbotoztat. Csakhogy a drágalátos nem jött haza másnap se. Én meg, kaptam magamat, a kis lányommal együtt ott hagytam az egész házat. Mikor kiértem a kosival az udvarból, utánam kiáltott az anyósom:

— A viszontlátásra, drága menyemasszony!
— A viszontlátásra, drága napamasszony!

Ki hitte volna, hogy ez a „viszontlátás” ilyen Iszentelen módon bekövetkezett? ...

Néhány hétre rá megindítottam a válópert s hogy a megoldás minél gyorsabb legyen, a környék legügyesebb s legesinosabb ügyvédjét fogadtam meg, ki, a mily gyors kezű és eszű volt az oldásnál, épp' oly gyorsan tudott kötni is: a per lejárta után én menyemasszonya lettem s azóta a legboldogabb asszony voltam az utolsó napokig.

Apósom, egy özvegy ember, a legjobb öreg urak legjobbika, a mint Zsigám engem elvett, minden vagyónát fia nevére iratta, magának mindössze néhány jövedelmező részvényt tartva meg; s velünk történt írásbeli megegyezés szerint a ház kerti végében két szoba élvezete holtiglan őt illeti. Jóságos, szelid lelkületű öreg úr, kinek minden lépése, minden szava, mozdulata, az áldott, békés nyugalom.

Eppen ma két hete egyedül voltam otthon. Zsiga távolabbi vidéki uton volt. A szobában egyedül ülve babráltam valamit; egyszer csak kopogást hallok... Nyílik az ajtó... Édes istenem, alszom e, vagy ébren vagyok? aki azon belépett, nem volt más, mint az én „drága napamasszonyom”... Belépett, megállt az ajtó mellett, a vastag szőnyegtől még csak a lépését se lehetett hallani, a mi még kísértetszerűbbé tette a jelenetet s úgy állt ott egy darabig, mint egy iszonyatos bálvány.

Ez a szótlán várakozás éppen jó volt az én idegeimre, hogy az izgatottságtól felszabaduljanak. Oly hideg nyugalom szállt lelkemre rögtön, a minő tán soha. Feltettem magamban, hogy a legutóbbi tönusből fogok vele beszélni. Gúnyos és hideg leszek hozzá a szélsőségeig, odáig, egész odáig, míg a guta meg nem üti.

— Jó reggelt új asszony!
— Aláz' szolgálja, ócska ténsasszony!

— Kérem, kérem megszólításomat nem óhajtottam ezélszékpen intézni, hogy az ellenkezőre gondolhasson.
— Oh, kérem éppen úgy voltam én is az én általam használt megszólítással. Azt se tessék megfordítva képzelni.

— Egyébként sietek elosztalni kíváncsiságát, mely bizonyára nagy lehet, ide jövelelem okát illetőleg. A kis unokámat jöttem meglátogatni, kihez való jussom úgy hiszem, nem törpült az által, hogy most más apja van.

— Oh, egy cseppet sem... Ilonka! Gyere itt van az anyád első férjének az anyja... azaz, hogy nagyanyád. Nos, tessék szórakozni s az elkophatatlan nagyanyai jussokat tetszés szerinti módon és mértékben élvezni. Nekem a másik szobában van egy kis dolgom. Kiszírhánd!

Azzal ott hagytam őket. Egy darabig hallottam kiérdemült anyósom kérdegetéseit, miket kis lányomhoz intézett, mikre az idegenül, rövid igen-nel, vagy nem-mel felelt. Egyszer csak befut hozzám Ilonka s azt kérdi: „Drága mamám, szabad-e megmutatni nagymamának az én kis diányéimet? Azt mondta, nagyon szeretné látni?”

En megengedtem Elmentek a kertbe, hol jó félóraig időztek. Visszatérükben, a nyitott ablakon át behallottam, a mint az apósom lakása előtt eljőve azt kérde a kis leánytól: „Hát itt ki lakik?”

— Nagyapa.
— Itthon van?
— Igen.
— No, menjünk be, nézzük meg.

Hogy ott mit csinálhattak kettesben, azt én elképzelni nem tudom, lehetett már féltizenkettő mikor a gyermek megint befut hozzám evvel a szóval:

— Drága mamám, a nagymama azt kérdezte, hogy hol fog ő ebédelni?
— Mondd meg neki leányom, hogy azt én nem tudom.

Alig fordul ki, újra bejön.
— A nagyapa kéreti drága mamámat, legyen szíves kettőre tállatni a nagyapa szobájában.
— Én a méregtől nem tudtam hova lenni. Ez a drága jó vén ember megbomlott.

Megmaszlagosította az a kifogyhatatlan beszédű vénasszony. Mi mindent beszélhetett a fejébe, az isten tudná. Anyi tény, hogy azóta az öreg ur megszűnt irányomban nyájas lenni s az egész ember kieszerelődött.

A múlt héten odajárt lenn Temesben s azzal állít be, hogy ő maga se tudja, hogy jött neki az a gondolata, de ő megnősül, már jegyet is váltott; az a kis lakásrész, amit eddig élvezett, elég lesz kettejüknek; s a házhoz asszonyt hoz, — elhozza az anyósomat.

Mint mondá, nem olyan rossz asszony az, mint a minőnek hiszik...

Felfordult világot élünk. Sirass meg édes Vilmám! Ez nem lesz, nem lehet másképp'. Az isten óvjon meg minden keresztényemberét az én helyzetemtől.

Légy boldog, ezerszer boldogabb, mint én, a te szerencsétlen barátnőd:
Irma.

Hervadt rózsá.

— Lenau Miklóstól —

Ócska könyvben lapozgatok.
Hervadt rózsát találtam ott.
Simogatom, nézegetem,
Ki adhatta egykor nekem?
Őszi tájak estfuvalma
Emlékimet fosztogatja.
Ha szíveink öregebbek,
Elfelejtjük: kik szerettek?

Fordította: Juhász László.

Megfakult irások.

Irta: RIXA LEX.

Régi fakó papíros akadt a kezembe, erős szegletes betűkkel volt teleírva úgy, a mint itt következik:

Emlékezetnek okáért írom ezen sorokat, hogy megemlékezzem mindenkoron, ha kezembe veszem ezen írást; hogy időök multával minék utána arczom ékessége eltűnik s hajam, mely ma ébentia hasonlatossága, olyan leszen mint az első hó, olvasván ezen írást, felgyuljon szívemben a régi láng, mely ifjúságom napjait beragyogá, — mert:

Hullik a levél,
Hervad a rózsá,
Elfut az élet
Meghal a nóta.

Vége leszen egykoron mindennek, miként hogy vége lett a nyárnak és minden virágainak. A nyárnak! — és reszket sercsező tollam a kezemben, mert a nyárban Te rád emlékezem. A lelkembe írva azon szép napok emlékei, melyeket együtt töltöttünk, kedves édelgésel járkálván az árnyas fák alatt. Sok édes remények születtek lelkemben csendes sétáink alatt; tüzes lelked, mely szemeidből eleven lánggal csillogott ki, felgyújtá egyszerű szürke szívemet, mely már-már az emlékek világában óhajtott csak élni s nem a jövő reménykedésében.

Mert ide írom neked, hogy emlékeim nekem is vannak; emlékeim, mely fölé hantot rakott az idő és gyászjelt állított a sors keze. Nem első láng volt az, melyet Te gyújtottál benne. Sok édes nap virradtát vártam dobogó szívvel, hogy kegyesemet láthassam s nézésében megfereszthessem vágyódó lelkemet. Sok éjjel volt nekem nyughatatlan, mikor láttam, hogy kegyesem arczára nem ül az a ragyogó pir, mely engemet mindenha boldoggá teendét volna.

A napok és évek egymásután veték, váltják örömeiket és bánatjukat a szívben, mert egyik vágyódás követi a másikat, s ha egyben meghal a reménység, születik új nap, mely a másik sugarat ragyogtatja nekünk. Gyöngye nagyon az emberi szív, de még alig fáradt el egynek bánásában, már is a szomorúság könnyei által új révpárt után néz, hol reménységének fészket felépíti meglesleg. De bárha gyöngye is a szív, mégis sokat megbir úgy az örömből, mint a szomorúságból. Egy végtelen tenger árjához hasonlítom, melyen egy bárkát követ a másik s ha egy el is süllyedt gazdag terhével, a másik utána merészkezik, nem félve a vihart, az erős hullámokat s az elpusztulás veszedelmét. Mihez hasonlatosan mi is merészen bocsátjuk be szívünkbe mindig az édes reménységet vágyainkkal, ha bár tudjuk is azt, hogy révbe nem fogunk vele jutni.

Panaszkodunk sokat, pedig panaszainknak okai csak minmagunk vagyunk, mert nem akarjuk elismerni, mily nagy igazság vagyon azon mondásban, hogy a ki reménykedik, csalódni is tudjon.

Ime panaszszal vagyon telve az én lelkem is, mert arra emlékezem, azon reménységre, melyet Te keltettél szívemben, a mely immár a múlté, — volt és nem leszen többé! Nekem ezt sugja valami azoképen, miként sugallotta az első látásodnál is, mely édes örömet fakasztott bennem s szívemben az élet oltárát építé fel a Te képpel.

Mely erősen csapdosott bennem a láng és mély érzelmek hevitettek! Lelkemnek szárnyai megnöttek s mint a bátor sas magasán röpült föl egyenesen, azt hittem, hogy a csillagok között vagyok, hol minden telve vagyon a boldogság ragyogásával. Örültem, mint virágkehely a napsugárnak, szívtam az édes illatot magamba, mit közeledésed nyújtott.

És mért kerestem az édes mérget, mért akartalak mindig látni? — hiszen sugta valami, hogy sorsunk utai elválasztják egymástól, hogy a mit a ma összekötött, a holnap immáron könyörtelenül szétfogja tépni.

Ezt tudtam, tudom s mégis panasszal vagyon tele a lelkem és fájdalommal. Panasszal és fájdalommal, és töprengő lelkem keresi az utat, hol egy kis vasist találhatna, egy kis forrást, melyből enyhületet nyerhetne, de mit se tudok abban, hogy mikoron találhatom ezt fel. Úgy érzem, hogy nélkülöd utalanná vált életem s a reménység, mely vezérli gyenge életünket, is eltűnt örökre. Estveledést látnak szemeim s szürke homályt a pusztaságon meglepni, eljövend az éjszaka, tudom, de nem leszen ennek regvele... *

Mely csalóka is a gondolat és mely nem megbízhatók azon szavaink, melyeket keserűségünkben öntünk ki! Ime én, ki a reménytelenségben sippadoztam, miként a binár fölött járó eltévedett, mikoron reménységem fagnyi kezdte, vagy meg is fagya, — s ismét élni kezdek és még fel se ocsudtanak szemeim a keserű álmából, már is derengni látom a regvel pirosságát a hegyek fölött.

Igen, ott dereng a pirosság, mely azt hirdeti, hogy eljövend a nappal, mely kinyitja szívemet, miké a virág kelyhét. A harmatesöt immár éreztem. Egy lélek állott mellém, kinek szívem gondolatját kimondhattam, ki semmit sem mulatott el abban, hogy elsüllyet életemet fölemelje.

A kegyes sors rendelé hozzá, hogy az uttalan bolyongónak megmutassa az utat, melyen reményre kelve menni kell, hogy a feltámadás édes kertjébe eljuthassak. Mely szavakkal mondjak köszönetet neked, ki jóra igazítottál? ki elfordítád szememet azon sirtól, hol mindenem elmulását gyászolám?! Ha volna szavam hathatós, mint azon szó, ki sziklakat megindított, azt mondanám el, hogy minden szerencsék meginduljanak feléd boldogságot hozván neked.

Ugy emlékezem a napra, melyen beszélgetést tévünk. Hunyni kezdett a forró nyár napja s ilyenkor a lélek keserve erősebb: miként a fák árnya növekedék, növekedett lelkem árnya is, hiszen az ő napja is lémenem. Sötéten járkáltam a kis kertben, gyönyörködni akartam a nyiló rózsák és virágokban; de hogyan gyönyörködhetünk bennök, mikor mindenik arról a virágról szól, a ki már nincs. Fájt a virágok látása is. Lepkék szállidostak föl s le fűrödvén a napsugarban, — hát én lelkem, tégedet mikor fereszthetlek ismét örömben? — mondtam szomorokodva. Reméntenül ültem le a sűrű lombu fa alá, mely a kis kert szegletében állott. A lombok között madarak énekeltek, nekik volt fészkek. Millen a szeretet, neki egy kis fészek is örömet szül, neki ez az egész világa, melyet boldogsága bétölt. Minden ember hord egy kis fészket magában; — kis madaram kirepült a fészekből és magával vitte boldogságomat is. Száll-e, száll-e ide még kis madár? Millen boldogság az a fészkeliboldogság, ráborul a lomb két piczi madárra és a két piczin madár egymással ül és egy kis szívben két nagy szeretet egyesül: ez a boldogság, — és ha kifosztva üresen áll a fészek, egy kis szívben olyan végtelen az üresség, mint az egész világ: ez a boldogtalanság!

De a napról szólék, mely leáldozni készült, akkor jöve jó lelkem a kis kertbe. Nem tudom szégyen-e az, ha szív keserűvel telve lévén, fájdalomt kipanaszolja, kipanaszolja annak, a kívül barátságot tett. Azt hiszem, hogy megérzi a szív, ha jóindulatu lélek közeledik hozzá és mindjárt úgy gondolkozik, hogy oka vagyon elmondani azt, a mi bensejét lakja. Én is elmondtam és nem bántam meg, mert míg beszéltem, míg elbeszéltem ügyemet, mint az égből lecsapó sugár, jött a csendesítő szó, — és én megvigasztalódtam és én lelkem te is fel-emelődtél.

Mi volt ez a szó? Minden szó kiesiny, de a környüllások adják meg a súlyát, adnak neki szárnyakat, melyek hathatósá teszik. Nem is emlékezem azon szóra, csak azt tudom, hogy megragadá lelkemet tőle valami forgatag és vitte, vitte magával el messze; aztán mintha új helyre érkeztem volna, úgy tűnt fel. Felkiálta valami szó bennem: ni de szép, de szép itt minden! Hasonlatos vala ez ahhoz a kiáltáshoz, melyet teszen az elfáradt utas, ki kietlenben vándorolván, csörgő patakokkal átszel-desett selyem mezőbe bukkan.

És mit érzek? — érzem a mult sajgó fájdalmát, de érzem, hogy szelidül e nehéz fájdalom. Az életet is meg kezdem becsülni, az elsüllyedt világ szomorú homályából kikélt.

En lelkem, én lelkem ezután mondád parancsul magadnak; erősödjél; terítsd be fátyollal mi a multban édes volt s a jelenben keserűség; feleddél, feleddél s ha üdvösségedet vesztéd is el, légy erős ennek emlékezetét feledéssel elűzni; ha a reménység megholt, sirasd el és ne akard feltámasztani, mert hiába leszen akarated erre.

En lelkem, én lelkem akkor betemetéd halmát összetört kicsin fészkeknél; — — nagy temetés, szomorú volt ez. Mondád: én sugaram, elhagytál; én kiesiny madaram elrepültél; bántódtam hiában, — ime mostan megszorítom magamat és mondom: emlékezet, ne kinez emlékezet, a remény megholtát feledd el és csak az édes emlékek képeit rajzold nekem elé, hozzá jövén, ne szomorúság, de édes öröm keljen nyomodban. És meg volt erősödvé az én lelkem.

Mondám: és meg volt erősödvé az én lelkem. — óh, gyöngébb volt, mint bármikor is. De felkiáltok: örövend lelkem, mert a gyöngeség szárnyain erőssé épültél.

Erössé? — — csak a reménység erős, melyben horgát a vágy megveté, a vágy — — újra szeretni. Lehet-e ezt újra, lehet-e? Lehet, mert a szeretet ereje nem muló erő, ez megmarad, csak alszik, csak megvan halva a szívben, ha fagyasztó szelével ráfa a tél, de feltámad, mihelyt a tavasz mosolygó napja reá derül.

Reám derült a nap, a tavasz napja. Édes tavaszom, igazán nekem derültél-e fel vagy csak azért sütöttél rám, hogy a holtat feltámasztván az életre, majdan örök legyen a meghalás utána! Ilyen a csalódott lélek: a boldogságtól is fél. A ki nem szeretett, az nem volt még boldog és a ki nem csalódott, nem boldogtalan.

De fölkelte már kis napom, ide süt melegítő sugarad a lelkembe, ki örül, éled.

Mintha álomba merülnék, milyen édes ez az álom. Ah, ébren álmodni csak az a szív tud, ki szeret és ez a legédesebb álom.

Almodom... két kis madár egymás mellett ül, és egy kis szívben két nagy szeretet egyesül... olyan mosolygó az ég, olyan enyhe a levegő és olyan illatosok mindenek... épül egy kis fészek, oda, oda, hol legsűrűbb a lomb, hol a szellő is csak lábujjhegyen jár... ott épül a kis fészek... és beleszáll két boldog madár... Ez az álom!... jövel jövendő, váltsd bé az álomképeket. Vágyak szállanak meg, de hol van ezen vágyak határa? Azt hiszem, elértem egy gondolatban, de vizsgálódn a lélek tovább, besüllyed a kétségbe, mert egy más gondolat azt sugja: csalódtál! Kétségek közt jár lelkem, ezek ragadják magukkal és mondom nehéz így élni, nagyon nehéz... *

... Öngyötrés, mely még az álomban is kísért, öngyötrés, mely ellen oly nehéz védekezni, öngyötrés, melyet a világ nem tud, még a nap se lát, csak az éjszaka; öngyötrés, mely kacaj alá buj sokszor és kacaj, kacaj mikor kintója ott áll... De lelkem menekül már ezen örvénytől, szorítsd meg magadat erős szóval, akarattal, talán hoz a jövendő még jobb napokat, mikoron édesen fogsz susogni a fészek boldogságáról.

Csapj fel szárnyaddal, mint az égi vándorok, a fénylő napsugár neked is fog lombot fakasztani, virágot nyitni, ha eljő a nyár!... Fog-e?... remélni tudnék, de kiad hitet is... ki?!